

□ Federal Almanya'nın Direnmesi Etkili oldu, Avrupa'da Nükleer Silahlar İçin Geriye Sayma Başladı

NATO'DAKİ BUNALIMDAN BARIŞ KAZANÇLI ÇIKTI

- Avrupa ülkeleri, kendi kararlarını kendileri vermek ve kendi topraklarında patlayabilecek intihar araçları olan 0-500 km. menzilli SNF'lerden kurtulmak istiyorlardı.
- Bu koşulları değerlendiren ABD Başkanı George Bush, NATO doruğunun ilk günü sürpriz bir çıkış yaptı. Bush'un öneriler paketinde, Avrupa'daki ABD ve SSCB askerlerinin sayısının 275 bin ile sınırlandırılması; helikopter ve savaş uçağı sayısında yüzde 15 indirim; NATO ve Varşova Paktı arasında tank, top, zırhlı araç sayısında "en alt düzeyde eşitlik sağlanması" vardı.

NATO, son aylarda yaşanan tartışmalardan sonra, 40. yıldönümünü, ABD Başkanı George Bush'un sürpriz çıkışıyla, uzlaşmayla noktalandı. Ancak bu sonuca ulaşmaya dek, Kuzey Atlantik İttifakı güç günler geçirdi.

Soğuk savaş ortamında uyum içinde olan Avrupa ülkeleri, özellikle Gorbaçov'un silahsızlanma girişimlerinin ve ülkelerindeki barış hareketlerinin etkisiyle, ABD'den bağımsız tutum almaya başladılar. Daha önceleri "NATO'nun uysal çocuğu" ola-

rak bilinen Federal Almanya'nın öncülük ettiği "başkaldırı" hareketi, öteki ülkeleri de etkiledi. Bu tutum, özellikle Belçika, Danimarka, Norveç, Yunanistan, İspanya, Lüksemburg, Portekiz, bir ölçüde İtalya kamuoylarında yankı buldu ve hükümetlerce de desteklendi. Öyle ki, ABD ve İngiltere'yi tam anlamıyla destekleyen tek NATO ülkesi - Türkiye dışında - Hollanda idi.

Bu durum, NATO'nun 40 yıllık tarihinin en büyük bunalımına yol açtı.

BUNALIMIN KAYNAĞI

Sorun neydi? Avrupa'da böylesi bir anlaşmazlığa yol açacak ne olmuştu? Tartışma, Avrupa'da konuşlandırılmış kısa menzilli nükleer silahların (SNF) modernizasyo-

Arkası 10. sayfada

Dr. Haluk Gerger'in Önemli Konferansı:

"KISA MENZİLLİ NÜKLEER SİLAHLARI KABUL ETMEK, İNTİHARLA EŞANLAMLI"

Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği'nin (NÜSHED) düzenlediği bir toplantıda konuşan Dr. Haluk Gerger, NATO'nun, gerçekte Avrupa'nın nükleer silahlardan arındırılmasını istemediğini söyledi. NATO'nun varlık nedeninin "soğuk savaş" olduğunu belirten Gerger, Gorbaçov'un barış taarruzu karşısında NATO ülkelerinin bunalıma girdiğini ve çıkış yolu bulmada, aralarında çelişkiler çıktığını bildirdi.

NATO ile Varşova Paktı arasında askersel güç dengesizliği bulunmadığını da vurgulayan Gerger, özetle şu görüşleri savundu:

"Konvansiyonel silahlar açısından Varşova Paktı'nın üstün olduğu savı, bizim kamuoyumuza tek yanlı, eksik ve yanıltıcı bilgilerle empoze edilmiştir. Bağımsız bilgi

üretebilen ulusal kurumlarımızın olmayışı nedeniyle, NATO ve ABD kaynaklı verileri benimsemek durumunda kalıyoruz. Oysa nesnel bilgiler, konvansiyonel silahlar açısından iki taraf arasında eşitlik olduğunu gösteriyor."

Daha sonra sayısal verilerle sözlerini kanıtlayan Gerger, ABD'nin, Avrupa üzerindeki hegemonyasını koruyabilmek için "nükleer şemsiye" rolünü sürdürmek zorunda bulunduğunu vurguladı ve Türkiye'nin kısa menzilli silahları kabul etmesinin "intiharla eşanlamlı" olduğunu söyledi.

★ **DR. HALUK GERGER'İN BU ÖNEMLİ KONUŞMASININ GENİŞ BİR ÖZETİ, "BİLİM" SAYFALARIMIZDA**

2,5 Yıl Süren Hukuk Savaşını Kazandık

NÜSHED ARTIK 'SAKINCASIZ'!

{Yazısı 12. sayfada}

DOPDOLU BİR SAYI...

1989'un ilkbaharını geride bırakırken, dünyamız önemli günler yaşadı. Mayıs sonunda, dünya barış güçlerini yakından ilgilendiren bir NATO toplantısı yapıldı. Türkiye'nin de katıldığı NATO doruğuna, bu sayıda "haber" ve "yorum" olarak geniş yer ayırdık. Uluslararası ilişkiler uzmanı Dr. Haluk Gerger' in aynı konuyu işleyen konferansını da "Bilim" sayfalarında okurlarımıza sunuyoruz.

Bu dış olayın yanı sıra, içerde de Derneğimiz açısından çok önemli bir gelişme ortaya çıktı: Danıştay kararıyla NÜSHED'in yasal statüsü kesinlik kazandı ve tüzüğü-müz, en sonunda İçişleri Bakanlığı'na onaylandı. Basında da geniş yankı bulan bu gelişmeyi, ana çizgileriyle okurlarımıza duyuruyoruz.

NÜSHED'in etkinlikleri giderek artıyor, buna bağlı olarak, *Son Reçete*'de etkinliklerimize ayrılan sayfalar da çoğalıyor. Ayrıca, NÜSHED Temsilcileri'nden bazılarının çalışmaları da gerçekten övgüye değer. Özellikle *İskenderun* Temsilcimiz Dr. Umur Gürsoy' un adını burada anmak istiyoruz. Arkadaşımızın NÜSHED adına kendi yöresinde yürüttüğü çalışmalardan kimi örneklerle, "Basından" köşemizde yer vermeye çalıştık.

Dergimizin okura açılan penceresi olan "Okurdan" köşesine çok sayıda mektup, şiir, yazı geliyor. Olanaklar ölçüsünde okurlarımızın sesini bu köşede yansıtmak istiyoruz. Bu bölüme gelen mektupların daha çok "sağlık dışı kesimler"den gönderilmesi ilginç bir durum. Bu saptama, en azından *Son Reçete*' nin çeşitli kesimlerde okunduğunun bir göstergesi olarak sevindirici.

Barışı, belki de sağlıkçılardan daha çok seven ve isteyen bir kesim var: Çocuklar... Çünkü, çocuklar insanlığın geleceği... Şaşarak görüyoruz ki, kimi zaman çocuklar, dünyamıza büyüklerden daha çok sahip çıkıyorlar. İlk örneğini bu sayımızda verdiğimiz "Çocukların Dünyasından" köşemize, küçük okurlarımızdan yeni katkılar bekliyoruz. Bu sayfayı, dönüşümlü olarak, çocuklarımıza ve barış amacına yönelik "sanat" ürünlerine ayırmayı düşünüyoruz.

Sayın okurlar, barışseverler; Dergimiz, her zaman belirttiğimiz gibi, katkılarınızla güçlenecektir. Ürünlerinizi, önerilerinizi ve abone desteklerinizi bekliyoruz. Derneğimiz açısından çok yoğun geçecek günlerin eşliğindeyiz. 6 Ağustos Hiroşima Günü yaklaşiyor. Sonbahar'da NÜSHED'in ilk Genel Kurulu ve IPPNW 9. Kongresi toplanacak. Gelecek sayımız da ağırlıklı olarak bu olaylar üzerinde yoğunlaşacak.

Yaz sonu sayımızda buluşmak dileğiyle, barışa doğru...

SON REÇETE

SON REÇETE - HAZİRAN 1989

SESİMİZİ DAHA DA YÜKSELTEBİLMEK İÇİN!..

Değerli dost NÜSHED' liler,
Gönderdiğiniz "SON REÇETE"yi aldım. İlginize teşekkür ederim. "SON REÇETE"yi sadece ben değil, Deniz Kitap ve Kültürevi'nin dostları da okuma, öğrenme ve izleme olanağına kavuştular. *Son Reçete*, yurt içinden ve yurt dışından bize gelen yayınlar arasında özel bir yere sahiptir. Masamızın üstünde, yaşamdan, dostluktan ve kardeşlikten yana olanların gözbebeklerinin içine bakarak gülümsüyor.

Sizin özel ilgi alanınız olan "Nükleer

★
**Verdiğiniz
Uğraşta
Yalnız
Değilsiniz**

Sayın NÜSHED,
Merhaba,

Son Reçete' nin Mart sayısı elime geçtiğinde, "Nükleer Silahlanmaya Son" imza kampanyanızı öğrendim. Bu güzel ve onurlu mücadeleye, ilçemizden küçük bir destek çalışması yaptık.

Dostlar, insanlık adına verdiğiniz uğraşta yalnız değilsiniz. Bizler, sizlerin daima yanındayız ve birlikteyiz. Başarılar dileriz.

Saygılarımla.

(İmzalar ektedir. Şiirimi yayınladığımız için çok teşekkürler)

Nail KALKANDELER / BURSA

★
**HIROŞİMALAR
TEKRARLANMASIN**

"*Son Reçete*" dergisi emekçilerine selamlar! Kısa süre önce derginizi adresime göndermeniz ricasında bulunmuştum. Beni kırmayıp göndermişsiniz. Elime geçti, çok teşekkür ederim.

Nükleer savaşın önlenmesi uğrunda verdiğiniz özverili mücadeleyi kutlarım ve sonuna kadar sizleri destekliyorum. Halepçe'de Kürtler'e karşı kimyasal silahlarla soykırım girişimini bir kez de M. Ali Aslan'ın "*Kürt Mülteciler*" adlı kitabından okurken tüylerim diken diken oldu. Bu küçük Hiroşima'nın ve Hiroşimalar'ın tekrarlanmaması dileğiyle mücadelenizde başarılı, selamlar...

Mehmet AKYÜZLÜ /
ÇANAKKALE
(E tipi Cezaevi, D-9)

Savaşın Önlenmesi" sorunu, hiç kuşkuyla yer yok ki insanlığın en büyük ortak sorunudur. Ancak, bu sorunun bilincinde olmayanlar var. Dahası, bu sorun militarizmden kaynaklanıyor. Militarizmi ise askersel sanayi kompleksi sahipleri, kısacası, bir avuç "yaşam-insan" düşmanı dayatıyor. Bu dayatmacılığı kırmak, tehlikeyi bertaraf etmek olanaklıdır. O da örgütlenmedir. Mesleki, yığınsal ve demokratik birimlerle güçlerimizi birleştirerek, sesimizi daha da yükseltebiliriz. Aralıksız olarak, yaşama hakkımızın elimizden çıkmaması için çabalarımızı sürdürebiliriz. İçimizden gelerek söylediğimiz her söz, taşıdığımız her duygu, yapmak istediğimiz her iş, daha yararlıdır, diye düşünüyorum. İnsanların tüm içtenliği ile kendilerini adadığı amaç uğruna karşılaşılan zorluklar, yokluklar, acılar ve kayıplar, baş-göz üstüne...

Güneşli günlerimizi ellerimizle cellatlara teslim etmek istemiyorsak, insansal değerleri yaşatmak zorundayız. Bunun üstesinden gelmenin yolu, bireysel ve kolektif çabalarımızın üretkenliği ve sürekliliğidir.

Bir sıcak duyguyla selam! Hoşça kalın...

Armağan BARIŞGÜL / MALATYA

SON REÇETE

(LAST PRESCRIPTION)

**NÜKLEER SAVAŞIN ÖNLENMESİ
İÇİN**

**HEKİMLER DERNEĞİNİN ÜÇ AYLIK
YAYIN ORGANI**

NÜSHED Yönetim Kurulu Adına

Sahibi : Prof.Dr. Leziz ONARAN

Sorumlu Yönetmen : Dt. Süha ALPAY

Yayın Yönetmeni : Dr. Özen AŞUT

Adres : Necatibey Cad. 27/11

Tel : (4) 229 73 47

Grafik-Baskı : Erk Yayıncılık

Tel: (4) 231 41 97

Abone Koşulu : Yıllık 8000.- TL.

Hesap No : T.C. Ziraat Bankası

Necatibey Şb. 30440/38

BULLETIN OF THE ASSOCIATION
OF PHYSICIANS FOR THE
PREVENTION OF NUCLEAR WAR
(IN TURKEY)

DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ'NDE NÜSHED DE VARDI

NÜSHED, 3-4-5 Haziran tarihlerinde, "Dünya Çevre Günü" nedeniyle Ankara'da yapılan etkinliklere katıldı. Etkinliklerde TMMOB, Çankaya Belediyesi, Büyükşehir Belediyesi, Yeşiller Partisi ve Çevre Korumacılar da yer aldılar. Hafta içinde NÜSHED'e ayrılan standta fotoğraf, pankart ve mesajlarımız Güven Park'ta halka sergilendi. Türk-İş Salonu'nda video gösterisi yapıldı. Ayrıca, yurttaşların soruları yanıtladı.

Öte yandan, "Nükleer Silahlara Son" adı altında NÜSHED'in bir süreden beri yürüttüğü imza kampanyası, "Çevre Günü" etkinlikleri kapsamında büyük ilgi gördü.

NÜSHED-ASM İŞBİRLİĞİYLE ANKARA'DA ÇİZGİ FİLM ŞENLİĞİ

11-14 Mayıs tarihleri arasında Ankara'da, NÜSHED ile Anadolu Sanat Merkezi (ASM), "Çizgi Film Şenliği" düzenlediler. Nükleer silahların zararlarını konu alan Şenlik'te, çizgi filmler, söyleşiler, dia gösterileri ve mesajlardan oluşan bir program sunuldu. Çocuklar ve velilerin ilgiyle izlediği şenliğin ilk gününe, Polatlı'dan bir özel okul, öğretmenleriyle birlikte katıldı. Yapılan söyleşilerde, çocukların konuya olan ilgi ve bilgilerinin çok umut verici düzeyde olduğu gözlemlendi. İlkokul çocuklarının oldukça büyük bir bölümünün, atom bombasının bütün etkilerini bilmesi, radyoaktivitenin kanser yapıcı, fakat aynı zamanda kanser tedavisinde kullanılıyor olmasının bir çelişki olup olmadığını sormaları doğrusu şaşırtıcıydı.

NÜSHED Genel Sekreteri *Ferruh Yavuz*, söyleşiler sırasında özetle şunları söyledi: "Bizler doktor olarak insanların sağlığını korumaya, iyi etmeye ve onları yaşatmaya çalışıyoruz. Oysa silahlar insanları öldürüyor. Bunların içinde bir tanesi var ki, değil insanları, tüm dünyayı ve insanlığı yok edecek. Buna "Nükleer silah" ya da "Atom Bombası" diyoruz. Biz insanlığı ve dünyayı yaşatmak için çalışıyoruz. Sizlere daha iyi bir dünya bırakmak için savaşıyoruz."

• Çankaya Belediye Başkanı Doğan Taşdelen, "Çevre Günü" etkinlikleri çerçevesinde, 100. Yıl İşçi Sitesi'nde "İlhan Erdost" adı verilen parka ağaç dikerken...

"ECZACILIK GÜNLERİ '89"

Türk Eczacıları Birliği, Ankara Eczacı Odası ve A.Ü. Eczacılık Fakültesi'nce 12-15 Mayıs 1989'da Ankara'da düzenlenen "Eczacılık Günleri '89" çerçevesinde, 15 Mayıs günü bir panel yapıldı. "Dünya Barışı ve İnsan Hakları Açısından Sağlık Çalışanlarının Rolü" konulu panelde, NÜSHED Başkanı Prof. *Leziz Onaran* ve NÜSHED Yönetim Kurulu üyesi Dr. *Hüsnü Çuhadar* da konuşmacıydılar.

Aynı gün, basın kesiminde "Sağlık, eczacılık ve ilaç" ödülleri kazanan gazetecilerin ödülleri törenle verildi.

1. Kadın Kurultayı

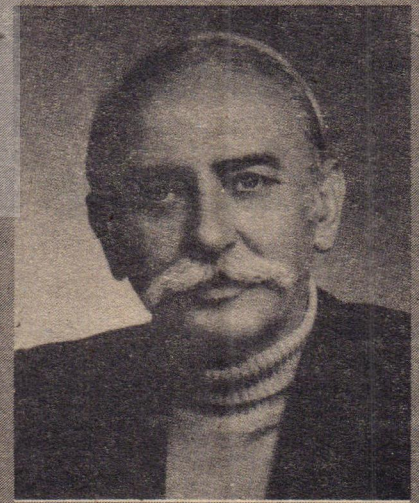
19-21 Mayıs 1989'da İstanbul'da gerçekleşen 1. Kadın Kurultayı'na, NÜSHED Başkan Yardımcısı Dr. *Özen Aşut* bir bildiri sundu. "Silahlanmanın Bedeli İnsan Yaşamıyla Ödeniyor" başlıklı bildiri, "Bilim ve Sanat" dergisinin "kadın sorunları"na ayrılan Mayıs 1989 sayısında da yer aldı.

ÜYEMİZ NAILİ SEVERGE ARAMIZDAN AYRILDI...

Derneğimizin aktif üyelerinden, barış ve demokrasi savaşçısı, değerli arkadaşımız Dış Hekimi *Hasan Naili Severge*'yi, 11 Mayıs 1989 günü Ankara'da üzücü bir taşıt kazasında yitirdik.

66 yaşında aramızdan ayrılan *Hasan Naili Severge*, 12 Mart askeri darbesi sırasında Türkiye İşçi Partisi'nin Ankara İl Başkanı'ydı. Alçakgönüllülüğü, çalışkanlığı ve disiplini ile arkadaşlarının ve meslektaşlarının saygısını kazanan *Naili Severge*'nin vakitsiz kaybı, sağlık mensuplarının yanı sıra, tüm demokrat kişi ve kuruluşlar arasında da derin üzüntü yarattı. Arkadaşımızın cenazesi, 13 Mayıs günü sevdiklerinin omuzlarında, Ankara'daki Karşıyaka Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Severge'yi sonsuz yolculuğuna uğurlarken, ailesine ve tüm dostlarına bir kez daha başsağlığı diliyoruz.

Yılmaz Barış Savaşçısı
Dt. NAILİ SEVERGE'yi

Trafik teröründe kaybettik.
Anısını barış savaşlarında yaşatacağız. Tüm üyelerimize ve ailesine başsağlığı dileriz.

Nükleer Savaşın Önlenmesi
İçin Hekimler Derneği
NÜSHED

'NÜKLEER SİLAHLANMAYA SON'

• **İmza Kampanyasına Tanınmış Yazar, Bilim Adamı, Sanatçı ve Politikacılar da Katıldı**

Dünyada her çeşit nükleer silahın yok edilmesi için NÜSHED'in bir süre önce başlattığı imza kampanyası, büyük bir ilgiyle sürüyor. Edinilen bilgiye göre, üç ay içinde 10 bin dolayında imza toplandı. NÜSHED'in çağrısını imzalayanlar arasında, tanınmış yazar, gazeteci, sanatçı, bilim adamı ve politikacılar da bulunuyor. İmza kampanyasına katılan ünlü kişilerden bazıları şunlar:

Aziz Nesin, İlhan Selçuk, Mahmut Dikerdem, Vedat Türkali, Uğur Mumcu, Hale Soygazi, Yaşar Miraç, Mehmet Yurdadön, Jülide Gülizar, Bekir Yıldız, Muzaffer İzgü, Onat Kutlar, Prof. Dr. Cevat Geray, Halil Berktaş, Umur Coşkun, Erendiz Atasü, Oral Çalışlar, Prof. Dr. Muammer Aksoy,

Dr. Haluk Gerger, Prof. Dr. Coşkun Özdemir, Cevdet Selvi (Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı), Işık Yenersu (Devlet Tiyatrosu Sanatçısı), Nurşim Demir (Devlet Tiyatrosu Sanatçısı), Erol Gömürgen (Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürü), Kemal Anadol (SHP İzmir Milletvekili), Fehmi Işıklar (DİSK Genel Sekreteri ve SHP Bursa Milletvekili), Kâmil Ateşoğulları (SHP Ankara Milletvekili), Ertuğrul Günay (Ordu eski Milletvekili), Murat Karayalçın (Ankara Anakent Belediye Başkanı), Doğan Taşdelen (Çankaya Belediye Başkanı).

NÜSHED yöneticileri, bir hafta içinde yalnızca İskenderun'da, "Nükleer Silahlanmaya Son" çağrısına, başta doktorlar, işçiler, öğrenciler, basın mensupları ve serbest meslek sahipleri olmak üzere, çeşitli mesleklerden 712 kişinin imza attığını söylediler. İmza kampanyasının bir süre daha süreceği bildirildi. □

BATİBERLİN BARIŞ HAREKETLERİ KOORDİNATÖRÜ DR. VENEDEY, NÜSHED YÖNETİCİLERİYLE GÖRÜŞTÜ

Batıberlin'deki tüm barış gruplarının üst düzey koordinatörü ve IPPNW'nin Federal Almanya Seksiyonu üyesi Dr. *Michail Venedey*, 15 Haziran 1989 günü NÜSHED'i ziyaret etti. NÜSHED Başkanı Prof. Dr. *Leziz Onaran* ve Yönetim Kurulu üyeleriyle görüşen Dr. *Venedey*, Almanya'daki hekim hareketinin yanı sıra, IPPNW'nin çalışmaları konusunda da bilgi verdi. Alman doktorların, özellikle 1968'den beri daha ilerici ve özgürlükçü bir konumda bulduklarını belirten Dr. *Venedey*, 1985 yılında Nobel Barış Ödülü'nü almasından sonra, IPPNW'nin dünyadaki saygınlığının hızla yükseldiğini söyledi.

Dr. Venedey'in Özgeçmişi

Dr. *Michail Venedey*, 200 yıllık ilerici, demokrat, barışçı geleneği olan bir ailenin çocuğu. Bu yüzden, ailesi pek çok sıkıntıyı göğüslemek zorunda kalmış. 1968'den beri barış hareketi içinde etkin görevler üstlenen Dr. *Venedey*, Federal Almanya'da 10 yıl önce gerçekleştirilmiş olan barış grupları federasyonunun 8 yıldır koordinatörlüğünü yapıyor. □

NÜSHED

UÇURTMA

ŞENLİĞİNDE

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı nedeniyle Çankaya Belediyesi'nin düzenlediği "5. Çocuk Şenliği" çerçevesinde 22 Nisan 1989 günü Seymenler Parkı'nda "Uçurtma Şenliği" yapıldı. Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği (NÜSHED) ile Eğitimciler Derneği (EĞİT-DER) 'nin işbirliğiyle gerçekleştirilen şenliğe, Çankaya Belediye Başkanı *Doğan Taşdelen* de katıldı.

"Uçurtma Şenliği" nde çeşitli yaşlardan çocuklar taşıdıkları pankartlarda, "Füze değil oyuncak istediklerini", nükleer silahlara karşı olduklarını açıkladılar.

SON REÇETE'NİN İNGİLİZCE ÖZETLERİ: "ABSTRACTS"

ABSTRACTS

All the abstracted articles hereafter have been published in the *Lest Prescription*, the Bulletin of the Association of Physicians for the Prevention of Nuclear War in Turkey, Volume 2, Number 13 issued in April 1989.

Visit of the IPPNW Executives to Turkey
Page 1, continues on page 13.

NÜSHED'in yayın organı "SON REÇETE" dergisinin içerik özetleri, Nisan 1989'da yayımlanan 13. sayıdan itibaren İngilizce olarak sunulmaya başlandı.

NÜSHED'in uluslararası ilişkileri ve "SON REÇETE"nin yabancı izleyicileri açısından son derece yararlı olan bu girişimi sürdürmek isteyen Dernek yöneticileri, tüm üyelerin, olanakları ölçüsünde yayın etkinliklerine katılmaları çağrısında bulundular. Yukarıda, "SON REÇETE" eki olarak yabancı izleyicilere gönderilen 6 sayfalık "ABSTRACTS"ın ilk sayısı görülüyor.

Ulusal Basın Ajansı'nun Paneli:

"TÜRKİYE'NİN GÜVENLİĞİ VE MODERNİZASYON" TARTIŞILDI

Konuşmacılar, dünyayı nükleer tehlikeden kurtarmak için, uluslararası ilişkilerin karşılıklı güvene dayanması gerektiğini söylediler.

Ulusal Basın Ajansı (UBA), 20 Mayıs 1989 tarihinde, Ankara Gazeteciler Cemiyeti konferans salonunda, "Türkiye'nin Güvenliği ve Modernizasyon" konulu bir panel düzenledi. UBA Genel Yayın Müdürü **Baki Özilhan'** nın yönettiği panele konuşmacı olarak ANAP adına Milli Savunma eski Bakanı **Ercan Vuralhan**, SHP adına Adana Milletvekili **Cüneyt Canver**, DYP adına Samsun Milletvekili **İrfan Demiralp**, Refah Partisi Genel Sekreteri **Oğuzhan Asiltürk**, NÜSHED Başkanı Prof. Dr. **Leziz Onaran** ve Dr. **Haluk Gerger** katıldılar.

● Panelde ilk sözü alan Prof. Dr. **Leziz Onaran**, konuşmasına NÜSHED'in kuruluş güçlüklerini anlatarak başladı. Hekimlerin niçin nükleer silahlarla ilgilendiğini açıklayan **Onaran**, Nagazaki ve Hiroşima olayları ile hekimliğin büyük bir bilgi birikimi sağladığını, son zamanlarda nükleer silahlara karşı çıkışın ahlaki bir boyut kazandığını, bu silahların savaş ahlakına uymayan bir silah türü olduğunu söyledi. **Onaran**, nükleer modernizasyonun "ek nükleer yükümlülük" anlamına geldiğini vurgulayarak, buna karşı çıkılmasını istedi.

● **Oğuzhan Asiltürk**, ülke güvenliğinin ulusal kaynaklara dayalı olması gerektiğini belirterek, savunma konusunda halka karşı gizlilik olduğunu, ama gizli tutulan bilgilerin, yabancı yayın ve kuruluşlardan elde edilebildiğini söyledi.

● DYP'li **İrfan Demiralp** ise, "NATO" ya girilmesinin yanlış olmadığını; NATO'nun, Komünist dünyaya karşı, Batı'nın kendi geleceğini ve sosyal sistemini korumak için kurulduğunu" öne sürdü. Doğu ve Batı bloklarının karşılıklı rıza ile ortadan kaldırılması görüşünü de savunan **Demiralp**, ülkeler arasındaki ilişkilerin karşılıklı güvene dayanması gerektiğini vurgulayarak, "Hedefimiz, tüm dünyayı nükleer tehlikeden kurtarmak olmalıdır" dedi.

● **Cüneyt Canver**, bir Amerikan Kongre üyesinin, "Türkiye, Amerikan halkının çıkarlarının korunduğu en uç noktadaki iki ülkeden biridir" sözünü anımsatarak başladığı konuşmasında, Türkiye'nin ABD'nin ve Batı'nın çıkarlarına programlanmış bir ülke" olduğunu söyledi. **Canver**, Türkiye'nin kendi topraklarındaki üslere egemen olmadığını belirttiikten sonra, Birleşmiş Milletler Örgütü'nün kimi araştırma sonuçlarını açıkladı. **Canver**, konuş-

masını şöyle sürdürdü: "2. Dünya Savaşı sonrası doğrudan kitlesel ölüm araçlarına ayrılan para, 12 trilyon doları aşmakta. Bu, iki dünya savaşında tüm ülkelerin yaptığı harcamalardan 3 kat fazla. ABD'de yapılan bir araştırmaya göre, 1987'de dünyada askeri harcamalara yaklaşık 930 milyar dolar, 1986'da ise 880 milyar dolar harcanmış. Kapitalist dünyada silah üretiminin yarısından fazlasını 30'a yakın firma üstlenmiş durumda. Silah satışlarının, toplam ihracat içindeki payı ABD için % 20, İngiltere için % 12, Fransa için % 9'u bulmakta, silah satışları ile bu ülkelerin kârı artmaktadır."

● **Ercan Vuralhan** ise, "Dünyanın

siyasal, ekonomik ve sosyal bakımdan yeni bir oluşum ve yaklaşım içine girdiği ilginç tutum ve uygulamaların devamı, çok daha az tehlikeli bir dünya yaratılmasına önemli katkıda bulunmaktadır. NATO'nun izlediği politika üzerine üyelerin görüş farklılıkları, Atlantik'in iki yakası arasında o derece önemli problemlere yol açmıştır ki, NATO'nun bugüne kadar başarı ile yerine getirdiği görevi sürdüreceği yeni birtakım oluşumlar, yeni birtakım yaklaşımlar aranması mecburiyeti ortaya çıkmıştır." **Vuralhan**, "Modernizasyon" konusundaki görüşünü de şöyle özetledi: "Türkiye, bir yandan modernizasyona uymak, bir yandan da silahsızlanma bakımından içinde bulunduğu paktın kurallarına uymak gibi bir ikilemin içindedir."

● Dr. **Haluk Gerger** konuşmasında, "nükleer silahlarla savunma olur mu?" sorusunu ortaya attı. 70 kilometre menzilli nükleer bir topun ülke içinde işgalci bir güce karşı kullanılması durumunda doğabilecek sonuçları anlatan **Gerger**, "Nükleer silahlarla savunma değil intihar olur" dedi. **Gerger**, sözlerini şöyle sürdürdü: "Türkiye, SSCB ile sınırdadır. Bu silahlar Türkiye'ye konduğunda, SSCB'nin önemli sanayi merkezlerini, nüfus merkezlerini ve silah merkezlerini vurabilir; dolayısıyla

"Türkiye'nin Güvenliği ve Modernizasyon" konulu panelde konuşmacılar (soldan sağa): Oğuzhan Asiltürk, Prof. Dr. Leziz Onaran, Baki Özilhan, Cüneyt Canver, Dr. Haluk Gerger, İrfan Demiralp.

bir dönemdeyiz" diye başladığı konuşmasını şöyle sürdürdü: "**Gorbaçov** ve SSCB yönetimi, askeri güç ve davranışları ile dışa korku veren görünümünü değiştirme çabası içindeler. Bu değişiklik ve yeniden yapılanmanın cesaretle ileri sürülüp, şimdiye kadar görülmemiş bir açıklıkla kamuoyunda tartışılması, iyi niyet işareti sayılabilecek

stratejik bir misyon kazanır. Bu misyon, Türkiye'nin harcı da değildir, işi de değildir. Türkiye'nin savunması ile ilgili bir olay da değildir. Yani, Türkiye'nin Sovyetler Birliği'ni vurmak gibi bir hedefi, Türk egemenlik politikasının bir parçası olamaz. Bu, Türkiye'yi bir bunalım durumunda ilk hedef yapar. Küba bunalımı bunu göstermiştir." □

Savunma ve Havacılık Fuarı "İDEA - 89"

6 TRİLYON LİRALIK ÖLÜM AYGITI!

- Silah Fuarı'ndaki "ölüm aygıtları"na karanfil takan Yeşiller gözaltına alındı. Yeşiller'in yargılanmaları sürüyor.
- NÜSHED Genel Sekreteri Dr. Ferruh Yavuz, dünyanın silahsızlanmaya ve yumuşamaya gittiği bir dönemde, Türkiye'de silah fuarlarının kurulmasını eleştirdi.

Ankara, 2-7 Mayıs 1989 tarihleri arasında, 6 trilyon lira değerinde bir silah fuarına tanık oldu. Fuarın kendisi ise 3 milyar liraya gerçekleşti. Bu yıl üçüncüsü düzenlenen "Savunma Fuarı" na, önekilere göre daha çok ülke katıldı. İran' dan Fransa'ya, Ceza-yir'den Finlandiya'ya, 23 ülkeden silah tüccarları, dünya pazarı için Ankara'da çekiştiler. Bu ülkeler arasında, İrkçı Güney Afrika bile vardı.

Fuarın açılışında bir konuşma yapan Başbakan Turgut Özal, Savunma Sanayii Fonu'na 500 milyon doların üzerinde kaynak aktarıldığını belirtti ve gelecek yıllarda Türkiye'nin savunma sanayii alanında sayılı ülkeler arasında yer alacağını söyledi. Fuara, Türkiye'den 34 firma katıldı.

YEŞİLLER'E GÖZALTI VE DAVA

Bu arada, silah fuarını protesto etmek amacıyla 5 Mayıs günü fuardaki silahlara karanfil takan Yeşiller Partisi Ankara İl Yönetim Kurulu üyeleri, polisçe gözaltına

alındılar. Daha sonra serbest bırakılan protestocu Yeşiller hakkında, Ankara Yenimahalle 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na aykırı davrandıkları gerekçesiyle dava açıldı.

FERRUH YAVUZ, SİLAH FUARINI ELEŞTİRDİ

Öte yandan, NÜSHED Genel Sekreteri Dr. Ferruh Yavuz, 5 Mayıs 1989 günü bir basın açıklaması yaparak, Ankara'da silah fuarları açılmasını eleştirdi.

Silahlanma yarışına, halkın sağlığı adına karşı çıktıklarını vurgulayan Ferruh Yavuz, açıklamasında şu görüşlere yer verdi:

"İnsan yaşamına, özgürlüğüne ve onuruna en büyük değeri veren hekimler olarak, güncel olan bir silah fuarı vesilesiyle, ülke yöneticilerinin silahlanma, silah üretim ve ticaretiyle kazanç sağlama, hatta gösterişli biçimde bunu bir iftihar vesilesi yapma eğilimlerini, büyük üzüntü, kaygı ve derin tepkiyle karşıyoruz. Ülkemiz, insan-

ları yok eden silahların değil, insanlığın ekonomik, kültürel ve sosyal ilerlemesinin, sağlık ve canlılığının, sevgi ve barışın ifadesi olan eserlerin fuarlarına layıktır.

Dünyanın silahsızlanmaya ve yumuşamaya gittiği bir dönemde, ülkemizde silah fuarlarının kurulmasını, bunların reklamlarının yapılmasını, ölüm tacirliğini, insanların serbestçe silah taşımaları, sokaklarda, Meclis'te, meydanlarda kurşunlanmasını kınıyoruz.

Ülkemizde kaynakların sağlık ve temel gereksinimlerimize yerine, silahlanmaya ayrılmasına; özellikle bir yarışma ortamına girilen silahlanmanın nükleer silahlanmaya dönüştürülmesine, dolayısıyla ülkemiz halkını tarihi ve kültürüyle yok olma tehlikesiyle karşı karşıya getirmesine, ek nükleer yükümlülükler ve nükleer modernizasyonlara, halkımızın varlığı ve sağlığı adına karşı çıktığımızı duyuruyoruz." □

Çarpışan öneriler

BİR BATIDAN BİR DOĞUDAN

VIYANA'daki konvansiyonel silahsızlanma görüşmeleri için, NATO'nun mart ayında, Gorbaçov'un bu ay içinde ve son olarak Bush'un sunduğu öneriler:

Tanklar:

- NATO - 20 bin. Hiçbir ülke kendi topraklarında 12 binden fazla tank bulundurmamalı. Sınırları dışında da ancak 3 bin 200 adet bulundurabilecek.
- Gorbaçov - 20 bin. Her ülke için tavan 14 bin. Sınır dışında en fazla 4 bin 500.
- Bush - NATO önerisiyle aynı.

Birlikler:

- Gorbaçov - 625 bin düzeyindeki Sovyet askeri sayısının 350 bine indirilmesi.
- Bush - Avrupa'daki 305 bin Amerikan askerinden yüzde 10'unun geri çekilerek, sayının 275 bine indirilmesi. Sovyetler'in de asker sayısını, daha büyük indirimle eşit düzeye getirmesi.

Top:

- NATO - 16 bin 500. Limit; sınırlar içinde 10 bin, sınır dışında 1700.
- Gorbaçov - 24 bin. Limit; sınırlar içinde 17 bin, sınır dışında 4 bin.

Zirhlî Personel Taşıyıcı:

- NATO - 33 bin 500. Her ülke için kendi topraklarında en fazla 16 bin 800, sınırları dışında 6 bin.
- Gorbaçov - 28 bin. Her ülke için tavan 18 bin. Sınırları dışındaki limit 7 bin 500.

Savaş uçağı ve saldırı helikopterleri:

- NATO ve Gorbaçov'un önerilerinde tavan miktar bulunmuyor.
- Bush - NATO ve Varşova Paketi güçlerinin, yüzde 15'le, bugünkü 6 bin 400'lük NATO düzeyinin altına indirilmesi, ya da 5 bin 400'lük yeni bir tavan oluşturulması.

NATO'nun Askeri Harcamaları Azalmıyor

Brüksel'de 8-9 Haziran 1989'da gerçekleşen NATO Savunma Bakanları Toplantısı'nda, askeri harcamaların her yıl yüzde 3 artırılmasına ilişkin eski kararın sürdürülmesi benimsendi. Ancak her ülke, kendi durumuna göre harcamalarını azaltma kararı alabilecek.

Daha önce de, 16 NATO ülkesinden yalnızca sekizi, yüzde 3'lük artış gerçekleştirmişti. Şimdi ise bu sayının daha da azalması bekleniyor.

Ancak, Türkiye Savunma Bakanı Safa Giray, toplantıdan sonra yaptığı açıklamada, Türkiye'nin artırım oranını koruyacağını belirtti.

SİLAHLANMA YARIŞI NELERE MAL OLUYOR?

Silahlanma yarışa, ekonomik etkileri açısından da insan yaşamını tehdit ediyor. Artan dünya nüfusunun toedi gereksinimleri (yeterli beslenme, sağlık yardımı, çevrenin korunması, eğitim) ile silahlanma yarışa arasında doğrudan bir bağlantı bulunuyor.

● Dünyanın yıllık askersel bütçesi, 44 en yoksul ulusun 2.6 milyar insanının gelirin e eşit.

● Pentagon'un bir yılda kullandığı yakıt, tüm ABD ulaşım sistemini 22 yıl çalıştırabilir.

● Açlıkla ilgili nedenlerden dolayı, dünyada her iki günde, Hiroşima'da atom bombasının öldürdüğü kadar insan ölüyor.

OLMASI GEREKEN DÜNYA

Burcu YAVUZ

Zeynep evde çok sıkılmıştı. Belki dışarda eğlenebilirim düşüncesiyle dışarı çıktı. Caddede dolaşmaya başladı. Küçük Zeynep, gördüklerine çok üzüldü. Çünkü o böyle şeyler görmek istemiyordu. Dükkâna girdi. Dükkândaki oyuncak silahları, sokaktaki çocuğun okuduğu kötü kitabı, köşe başında kavga eden adamları görünce çok çok üzüldü. Birden aklına, kentin yakınından geçen dere geldi. Belki orada eğlenebilirdi... Oraya gitti. Ama orada da eğlenemedi. Çünkü dere çok kirliydi. Suyu mavi olacağı yerde siyahtı. Derenin içinde balık yerine fabrika artığı vardı. Düşünmeye başladı...

Tam bu sırada, "cump" diye suya düşüverdi. Yüzmeye başladı. Suda tek bir balık yoktu. Su çok kötü kokuyordu. Yüzmeye devam etti. Suyun dibinde ne yeşillik, ne yosun vardı. Kum bile yoktu. Bir tek şey vardı: Kirlilik, fabrika artıkları, ölmüş balıklar, insanların bıraktığı çöpler...

Yüzerken önüne bir kapı çıktı. Bu kapının önünde balıklar neşeye oynuyordu. Acaba içerde bir parti mi vardı? Yoksa büyük bir yem vardı da balıklar onun tadına bakmak için sıra mı bekliyorlardı? Merakla kapıyı açtı ve içeriye girdi. İçerde ne parti, ne yem vardı. Ama balıklar müthişti! Neşeye yüzen balıkları görünce o da yüzmeye başladı. Burası cıvı cıvı balık kaynıyordu. Çok yorulmuştu. Bir kayanın üzerine oturdu. Tam bu sırada yanına bir yunus geldi. Yunusun, kendisinden korkup kaçacağını sandı. Ama yunus ondan korkmadı. Hatta Zeynep'in yanına iyice yaklaştı. Ona adını sordu. Zeynep çok şaşırıp ve yunusa,

- Sen ne biçim bir balıksın? Benden korkman gerekiyordu, korkmadın. Ayrıca benimle konuştun, dedi.

Balık ise:

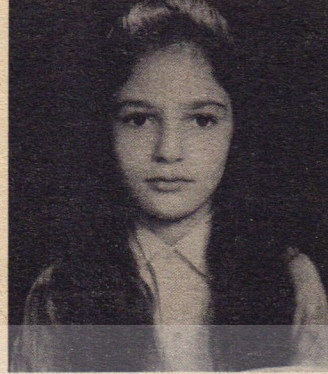
- Niye bu kadar çok şaşırдың? Sizin dünyanızda balıklar insanlara yaklaşmazlar mı? diye sordu. Zeynep yanıtladı:

- Değil balıklar, insanlar bile sizin kadar sevecen değildir bizim dünyamızda. Burada siz kendi cinsiniz olanlara bile iyi davranırken, bizim dünyamızda insanlar kendi cinslerine bile kötü davranıp onları öldürmek istiyorlar.

Yunus onu şaşkın şaşkın dinledi ve sonra:

- Çok değişik bir dünyanız varmış, dedi.

Zeynep:

Ben Zeynep Burcu Yavuz. 1978 Ankara doğumluyum. İlkokulu bitirmek üzereyim. Bu, ilk masalımdır. Okumayı severim. Nazım Hikmet, Behrengi, Yaşar Kemal, Aziz Nesin, Hasan Hüseyin, Ömer Seyfettin, Gorki, Charles Dickens, Selma Lagerlof'un kitaplarını ve bazı çocuk klasiklerini okudum. Büyüklerden tek isteğim, bize yaşanılacak bir dünya bırakmaları.

- Peki ama burası neresi?
 - Burası ayrı bir dünya.
 - Burasının adı ne?
 - Mutlu Dünya.
 - Mutlu Dünya... Ne güzel bir ad!
- Burayı gezebilir miyim?
- Tabii. Haydi gel benimle de sana burayı gezdireyim!
 - Yeryüzüne çıkabilir miyim?
 - Tabii...
 - Orada bana kızmazlar mı?
 - Niye kızsınlar ki?
 - Başka dünyadan geldiğim için.
 - Korkma, kızmazlar!

Zeynep, yunusla birlikte dışarı çıktı. Yunus onu bırakıp gitti. Çünkü ona bir şey olmayacağını çok iyi biliyordu. Zey-

nep yürümeye başladı. Burada onu kimse garip karşılamıyordu. Oyuncakçıda da hiç "oyuncak silah" yoktu. Sokaklarda kavga eden adamlar yoktu. Köşe başlarında kötü kitap okuyan çocuklar yoktu. Burası tam Zeynep'e göre idi. Zeynep saatine baktı. Eve geç kalmıştı. Koştı, dereye atladı. Yüzdü. Yunusla vedalaştı, kapıdan geçti, kirli derede yüzdü ve dışarı çıktı. Annesi dereye girdiğini anlamasın diye, elbiselerini çıkartıp kurutmak istedi. Ancak, elbiselerine dokunduğunda, onların kuru olduğunu gördü. Demek ki suya düşmemişti, oralara da gitmemişti. Ama bir şey öğrenmişti.

O da şuydu: OLMASI GEREKEN DÜNYA! □

KATLEDİLMİŞ KÜÇÜK KIZIN YÜZÜ

Ve yüzün şimdi senin, küçüğüm
Tül bir perde gibi inmekte
Gecenin üstüne.

Hangi el dokunabilir şimdi sana?
Hangi el yaralarını sarmaya yetiştirir?
Hangi ana gözlerinden öpebilir?

Haluk GÖLPINAR

NÜKLEER MODERNİZASYON

● Ülkemizde, özellikle nükleer silahlar alanındaki araştırmalarıyla tanınan, uluslararası ilişkiler uzmanı, değerli bilim adamı Dr. HALUK GERGER, 23 Mayıs 1989 günü Ankara'da, Anadolu Sanat Merkezi (ASM) salonunda, NÜSHED'in düzenlediği bir konferans verdi. Dr. Gerger, son günlerin en çok tartışılan "Nükleer Modernizasyon ve Türkiye" konusunu ele aldığı konferansında, NATO ve Varşova Paktı arasında konvansiyonel silahlar açısından bir güç dengesi bulunduğunu belirterek, NATO çevrelerinin bizim kamuoyumuzu tek yanlı ve yanlış bilgilerle ters yönde koşullandırmaya çalıştıklarını söyledi. Türkiye'nin kısa menzilli nükleer silahları kabul etmesinin "intiharla eşanlı" olduğunu da vurgulayan Haluk Gerger'in konuşması, üzerinde dikkatle durulması gereken bir belge niteliğini taşıyor. Aşağıda, bu konferansın bant çözümünü sunuyoruz.

INF Anlaşması'ndan, yani orta ve uzun-orta erimli füzelerin Avrupa'dan kaldırılmasından sonra gündeme gelmiş olmakla birlikte, NATO'nun, nükleer silahlarını modernize etme kararı, ondan da önce, 1983 yılında alınmış bir karardır.

Bu modernizasyonun birkaç unsuru vardır: Birincisi, Avrupa'da halen bulunan, nükleer fişek atabilen topların başlıklarının değiştirilmesidir. Bu başlıkların değiştirilmesiyle, bunların menzillerinin uzatılması ve isabet güçlerinin artırılması amaçlanmaktadır. İkincisi, yine halen Avrupa'da bulunan ve sayıları oldukça az olan, yerden yere atılan füzelerin, Lance-2 denen yeni bir füzeyle değiştirilmesidir. Bunda da amaç, yine erimi ve isabet gücünü artırmaktır. Üçüncüsü de, uçaklardan atılan bombaların, yine başlıklarının değiştirilmesi ve nükleer yetenekli uçaklara, havadan yere atılabilen taktik füzelerin yerleştirilmesidir. "Modernizasyon" dan kastedilen budur.

"Modernizasyon", gerçekten tarihsel bir döneme rastgeldi. Çünkü ilk kez Avrupa'yı nükleer silahlardan arındırabilme olanağı, bir tarihsel fırsat olarak ortaya çıktığı anda, NATO'nun nükleer modernizasyonu da gündeme gelmiş oldu.

Ben, iki açıdan modernizasyona karşı çıkıyorum: Birincisi, ülkemiz açısından, anlatacağım sakıncaları doğuracak olması nedeniyle; ikincisi de Avrupa'nın, giderek de dünyanın nükleer silahlardan arındırılması sürecine girilmişken, yeniden bir nükleer silahlanma girişiminin başlatılmasının, hem Avrupa, hem de dünya barışı için tehlikeli olacağına inanmam nedeniyle...

Isterseniz, Türkiye'yi sona bırakalım ve NATO'nun, Avrupa'yı nükleer silahlardan arındırmak gerçekten mümkün hale gelmişken, neden modernizasyonda ısrar ettiğini araştıralım.

Gazetelerden okuyoruz: NATO'da, bir tarafta Batı Almanya, diğer tarafta ise ABD, İngiltere ve Fransa'nın olduğu bir anlaşmazlık var. Ama bunu yanlış anlamamak gerekir. NATO içinde Avrupa'nın nükleer silahlardan arındırılmasını isteyen yok. Yani aslında Batı Almanya'nın da isteği, Avrupa'da nükleer silahların kalması, ama bunların, görüşme sürecinde azaltılabileceği gibi bir iddiası var. Batı Almanya şunu diyor: "Modernizasyon başlamadan önce, SSCB ve Varşova Paktı ile görüşmeler başlatılsın ve daha az seviyede bir nükleer silahın varlığı konusunda anlaşılın, fakat NATO'nun mutlaka nükleer silahı olsun, sıfırlanmasın."

Bu, Türkiye için de böyle. Türkiye, iki açıdan bunu resmen belirtmiş durumda. Birincisi, NATO'daki modernizasyonun gerekli olduğuna dair kararlarda zaten Türkiye'nin imzası var. İkincisi, hükümetin de çeşitli vesilelerle açıkladığı üzere, Türkiye de, Avrupa da, NATO'nun elinde şu ya da bu sayıda nükleer silah bulundurulmasından yana.

Oysa karşı taraftan, yani Varşova paktı'ndan resmi bir öneri söz konusudur. NATO'ya söylenen şudur: 0-500 km. arası menzilli silahlarınızı siz kaldırırsanız, Varşova Paktı da kaldırmaya hazırdır. Yani burada iki görüş çarpışmaktadır: Biri bu silahları sıfırlamak isteyen görüş, öteki ise belki indirimde bir anlaşma olabileceğini söyleyen, ama sıfırlanmasına karşı olan görüş.

NATO'NUN VARLIK NEDENİ

NATO neden nükleer silah istiyor? Bunu cevaplamak için NATO'ya tarihsel bir bakış açısı gerekli. NATO'nun varlık nedeni, hepimizin bildiği gibi, soğuk savaştır. Yani NATO, "Soğuk Savaş"ın bir çocuğu. "Başlatıcısı" demek doğru değil, çünkü so-

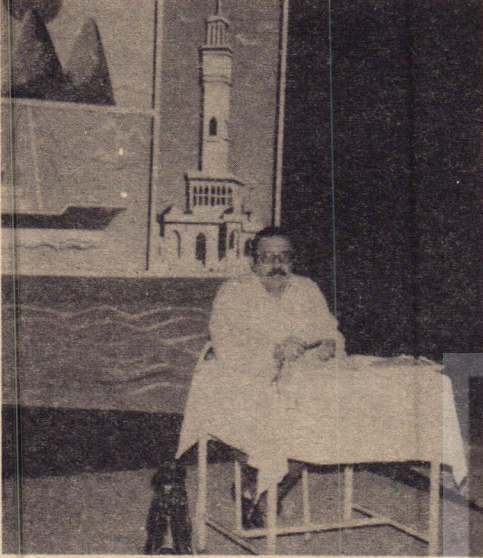
ğuk savaş NATO'dan önce başladı. Fakat NATO da doğrudan soğuk savaşın bir ürünü olarak ortaya çıktı. Demek ki NATO'nun varlık nedeni, bir ölçüde Avrupa kıtasında belirli bir gerginliğin olması. NATO'nun varlığının ikinci bir nedeni, Avrupa'nın bölünmesi. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa, Doğu ve Batı olarak bölündükten sonra, NATO, kendisine varlık nedeni oluşturacak bir zemine kavuştu. Ve nihayet NATO, "düşman" imajına bağlı bir örgüt. Eğer karşıda bir düşman yoksa; bu düşman imajı kamuoyunda ya da siyasette kabul edilmiyorsa, NATO'nun da varlık nedeni ortadan kalkar. Bugün Cumhuriyet gazetesinde bir Amerikalı diyor ki: "NATO, SSCB'den gelen en büyük tehditle karşı karşıya ve bir bunalım içinde." NATO, hep karşıdan gelen bir silahlı işgal tehdidi ile varlık nedenini buluyordu. Oysa bugün, onların da ifadelerine göre, bir barış taarruzu ile karşılaştığı için bunalım içinde.

Demek ki NATO, gerginliğe, silahlanmaya, düşman imajına bağlı bir ittifak... Tabii, şunu açık bir biçimde söylemek gerekir: NATO, İkinci Dünya Savaşı kapitalizmini evrensel çapta korumanın, Avrupa'ya özgü örgütü. Nitekim, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki gelişmelerde NATO'ya kaynak olan Amerikan doktrini, bugün "Çevreleme Siyaseti" olarak biliniyor. Bu siyasetin kökeninde, hepimizin bildiği bir makale yatar. "Mr. X'in Makalesi" diye anılır. O zamanlar SSCB'nin ABD Büyükelçiliği'nde Kâtip olarak çalışan bir diplomatın raporu üzerine ortaya çıkmış bir stratejidir bu. Bu stratejiye göre: "SSCB, kendi içinde kendi çürüyüşünün tohumlarını taşıyan bir ülkedir. Eğer biz, SSCB'ni çevrelersek, onun dış dünya ile olan ilişkilerini kesebilirsek, onu kendi başına tecrit olmuş bir halde bırakabilirsek; bu toplum, dünyadan soyutlanmış bu ülke, yavaş yavaş çöker, bu çöküşün tohumları da zaten kendi içindedir."

"Bugün 40 yaşında olan NATO, doğumundan itibaren alkole bağımlı biri gibi nükleer silahlara bağımlıdır. Bütün değişikliklere karşın, ana stratejisi nükleer silahlara dayalıdır."

Dolayısıyla ABD, dünya sosyalizmine, komünizmine karşı açtığı savaşında temel hedef olarak, SSCB'yi kuşatmak, dış dünya ile ilişkilerini kesmek (ki bunun içine ekonomik ambargo da dahildir), böylece SSCB'nin yavaş yavaş iç sorunlarını çöze- mez hale gelerek çökmesini sağlamayı koymuştur. NATO, bunun Avrupa'daki aracı olmuştur.

ZASYON VE TÜRKİYE...

Dr. Haluk Gerger, ASM'de "Nükleer Modernizasyon ve Türkiye" üstüne konuşurken...

Bu açıdan bakıldığında zaman, yani kuramsal ya da felsefi olarak olaya bakıldığında, bize söylenildiğinin aksine, NATO'nun sadece SSCB'den ya da sosyalist sistemden gelecek bir saldırıya karşı savunma örgütü olmayıp, aslında nihai hedefinin, SSCB'nin kendi içinde çürüyerek yok olmasını sağlamak olduğu ortaya çıkar. Yani, bir savunma örgütünden çok, hasmı yok etmeyi amaçlayan ve dolayısıyla içinde "saldırı" tohumları da taşıyan bir askeri örgüt gerçeği ile karşılaşıyoruz.

YENİ STRATEJİK DOKTRİN

NATO'nun ilk stratejisi, "Kitlesele Muka-bele Doktrini" diye bilinir. Buna göre, Avrupa'da sosyalizm ile kapitalizm arasındaki mücadele, silahlı bir çatışmaya dönüşürse, yani NATO anlayışına göre, Batı Avrupa'ya bir Sovyet saldırısı söz konusu olursa ABD, o çatışmanın boyutuna ve coğrafi konumuna bakmaksızın (hangi bölgede olursa olsun, isterse sınır savaşı düzeyinde olsun) elindeki nükleer silahlarla doğrudan SSCB'yi vuracaktı. Bu, belli bir dönemde inandırıcı olan bir doktrindi. Çünkü ABD'nin aşağı yukarı bir nükleer tekeli vardı. Daha sonra SSCB de nükleer silahlara sahip oldu, ama tabii ABD'yi bu silahlarla vuracak gücü yoktu. Dolayısıyla, ABD Batı dünyası içindeki bağlaşıklarına şu açık çeki verebiliyordu: Şu ya da bu biçimde siz, SSCB ile çatışmaya girerseniz, ya da SSCB size saldırırsa, ben elimdeki nükleer silahlarla doğrudan SSCB'yi vuracağım ve tabii ki böyle bir durumda SSCB, savaşı kaybedecek. İşte "Amerikan Nükleer Şemsiyesi" de buydu.

Oysa bu, çok kısa sürdü. SSCB, 1957 yılında *Sputnik*'i fırlattı, böylece bugüne kadar süren bir ana sorun ortaya çıktı: *Amerikan Nükleer Şemsiyesi*, artık inandırıcılı-

ğını ya da güvenilirliğini yitirmişti. Çünkü eğer ABD nükleer silahlarla SSCB'ye saldırırsa, herkes biliyordu ki, SSCB'nin de elinde ABD'yi vurabilecek araçlar var. Öyle olunca, NATO içinde şu sorun ortaya çıktı: Şu ya da bu nedenle bir NATO ülkesini veya Avrupa'nın tamamını korumak için ABD, müttefiklerine verdiği sözü tutar mı? Sorunu şöyle ortaya koymak anlamlıdır: ABD; Eskişehir, Kars ya da Bremen, Hamburg için New York, Chicago ya da Washington' u gözden çıkarır mı? 1957 yılından başlayarak, hiçbir ABD'li buna "evet" cevabını vermiyordu. Sanıyorum, yeryüzünde buna inanan bir ülke arıyorsanız, ancak Türkiye'yi bulabilirsiniz. Türkiye bugün bile, belki bu nükleer garantiye inanıyor olabilir, ama onun dışında gerek Batı'da, gerek Doğu'da, gerekse ABD'nin kendi içinde, bu garantinin geçerli olduğuna inanan kimse yoktur.

Bütün bu tartışmalar sonucunda yeni bir stratejik doktrin ortaya çıktı. NATO'da bugün de geçerli olan bu askeri doktrin, "Esnek Karşılık" tır. Buna göre, NATO'nun bir çatışma anında alacağı askeri tavır, üçe bölünmüş oldu. Eğer Avrupa'da çatışma çıkarsa veya bir Sovyet saldırısı olursa, eğer bu çatışma konvansiyonel silahlarla meydana gelmişse, NATO da önce konvansiyonel silahlarla karşılık verecek; eğer savaşın gidişi NATO aleyhine olursa (*NATO'nun askeri stratejisine göre öyle olacağı açık*), bu durumda diplomatik görüşmeler için bir ara olacak; ondan sonra NATO, savaş alanında taktik nükleer silahları kullanacak; doğrudan SSCB'yi vurmayacak. Savaş yine aleyhte geliyorsa, ancak son aşama olarak ABD, doğrudan SSCB'yi stratejik silahlarla vuracak, yani 3. Dünya Savaşı çıkacak.

Tabii biliyoruz ki ABD, işin bu üçüncü aşamaya gelmesini, dolayısıyla ABD'nin yeryüzünden silinmesini istemeyecek, olayı ikinci aşamada bitirmeye çalışacaktır. Yani, önce konvansiyonel silahlarla bir çatışma, sonra NATO'nun nükleer silahları savaş alanında, yani Avrupa'da kullanması... Bu da sorunu çözmemiştir. Fransa'nın, NATO'nun askeri kanadından ayrılması ve kendi öz nükleer darbe gücünü kurmasının nedeni budur. Yani ABD'ye olan inançsızlık, ABD'nin son tahlilde kendini de feda edebilecek bir ölçüde Batı'yı savunmayacağına anlaşılması...

DEZENFORMASYON SÜRECİ

Bunlardan anlaşılacağı üzere, bugün 40 yaşında olan NATO, doğumundan itibaren alkole bağımlı biri gibi nükleer silahlara bağımlıdır. Çünkü bütün değişikliklere karşın ana stratejisi, nükleer silahlara dayalıdır. Kuruluşları, devletleri, toplumları bu

tür bağımlılıklardan kurtarmak kolay değil. Bugün Avrupa'yı nükleer silahlardan arındırma tarihsel fırsatının ortaya çıkmasına karşın NATO, bu teknolojik bağımlılığın- dan dolayı bunu istemiyor.

NATO için tek neden bu değildir: "Varşova Paketi, konvansiyonel alanda daha güçlüdür. Dolayısıyla NATO'nun kendi kendini savunabilmesinin tek olanağı, ancak nükleer silahları caydırıcı unsur olarak kullanmaktır. Eğer nükleer silahlar sıfırlanırsa, konvansiyonel denge, NATO'nun aleyhindedir." Bu görüş, ilk bakışta gerçekten mantıklı görünmektedir. Varşova Paketi'nin bu yeteneği varsa, NATO'nun iki şey yapması gerekir: Ya konvansiyonel alanda SSCB'yi durduracak bir denklige ulaşması lazım, ya da eğer konvansiyonel alanda bir yenilgi tehlikesi altında ise, o zaman nükleer silahlarından vazgeçmemesi gerekir. Türkiye'de de, Batı dünyasında da bu bir gerçek olarak kabul edilmiştir.

"Türkiye, bütün temel bilgilerini, esas olarak Batı kaynaklarından almaktadır. Bu bilgiler, doğrudan Pentagon, CIA ya da NATO'nun resmi bilgileridir."

Türkiye için olay şudur: Türkiye, bütün temel bilgilerini, esas olarak Batı kaynaklarından almaktadır. Öncelikle bürokrasisini kastediyorum, yani Genelkurmay'ı, Dışişleri Bakanlığı ya da Hükümet'i. Bu bilgiler de doğrudan Pentagon, CIA ya da NATO'nun resmi bilgileridir. 12 Eylül'den sonra kamuoyuna yansıyan bilgiler de esas olarak bu kaynaklardan verilmektedir. Çünkü artık TRT'siyle, üniversiteleriyle alternatif bilgi üretecek kurumlar da yıkılmıştır. Dolayısıyla bu *dezenformasyon*, ya da "bilgilerin saptırılması" süreci, Türkiye'de yalnızca hükümet ya da bürokraside değil, kamuoyunda da yaşanmaktadır. Yani bugün SSCB'nin ya da Varşova Paketi'nin konvansiyonel alanda NATO'dan üstün olduğu, hepimizin duyduğu ve inanma eğiliminde olduğumuz, kendi başına bir gerçeğe dönüşmüştür. Böyle olunca, Türkiye kamuoyunda da NATO'nun nükleer silahlardan vazgeçmeme eğilimi, belirli bir destek bulabilmektedir.

Şimdi, bilgi çarpıtması ile ilgili bir örnek vereceğim. Amiral *Sezai Orkunt*, 4 Nisan 1989 tarihli *Milliyet*'teki dizi yazısında, NATO ve Varşova Paketi arasındaki güç dengesini veriyor. Varşova Paketi'nin silahları arasına SS-12'leri ve SS-23'leri de koymuş. Bunun karşılığında NATO'da bu tür

Devamı 10. Sayfada

Baştarafı orta sayfada

NÜKLEER MODERNİZASYON VE TÜRKİYE

silah yok! Yani muazzam bir güç farkı var. Buna dürüst bir şekilde bakan insan, NATO'nun nükleer silahlarını modernize etmesi, hatta artırması gerektiğine inanabilir. Bu kadar fark olmadığını, uzmanlık alanım olduğu için bildiğimden, bir *dezenformasyonun* hangi boyutlara vardığını görme olanağım oldu. Çünkü dezenformasyon, biraz çarpıtma ya da saptırmadır. Fakat doğrudan yalan, dezenformasyonun içinde yoktur. Oysa artık burada *tamamen yalana dönüşmüş* durumda. Amaç, Türkiye'de modernizasyonun kamuoyunu oluşturmak. ABD ve SSCB arasındaki orta menzilli füzelerin sökülmesi anlaşması, doğrudan ABD belgesidir. Bu anlaşmada, açık bir biçimde SS-12 ve SS-23 füzelerinin anlaşmaya dahil olduğu ve bunların 18 ay içinde sökülecekleri hükme bağlanmıştır. Ve TV'de gördüğümüz "sökülen ilk füzeler" bunlar. Oysa bizim güvenilir basın organımız ve Amiral *Sezai Orkunt*, bunları "sökülmemiş", anlaşma kapsamı dışındaymış gibi, SSCB'nin hanesine yazabilmektedir!

GÜÇ DENGESİZLİĞİ YOK!

Konvansiyonel alanda da, aslında bize anlatıldığı gibi, NATO ve Varşova Pakti arasında bir *güç dengesizliği kesinlikle yoktur*. Belli alanlarda tarafların birbirlerine karşı belirli üstünlükleri vardır. Örneğin, "ordu gücü" deyince, öncelikle nüfusa bakmak gerekir. NATO ülkelerinin nüfusu 620 milyon, Varşova Pakti ülkelerinin nüfusu ise 375 milyondur. Yani, aşağı yukarı, yarı yarıya. Türkiye'de bütün basın, TRT, üniversiteler, bürokrasi, tüm basılı kaynaklar, Varşova Pakti'nin asker gücü sayısının NATO'dan fazla olduğunu verir. Oysa, yalnızca bu sayılara bakmak bile, bunun yanlışlığını gösterir. Üstelik Varşova Pakti nüfusunun çok önemli bir bölümünü oluşturan SSCB'de, 2. Dünya Savaşı sonuçlarından dolayı kadın nüfusu, erkek nüfusundan fazladır. İkincisi, askerî gücün temel kaynaklarından biri, ekonomik bazıdır. Batı dünyasının ekonomik ve teknolojik üstünlüğü çok açık bir gerçek. Yani, ordunun gücünün asıl oluşturucusu olan sanayi bazında bu böyle. Burada bir başka temel noktayı anımsatmak gerekli: Bir çatışma anında ABD sanayii, ancak 3. Dünya Savaşı çıkarsa, yani SSCB'nin, stratejik füzeleri ateşlenirse vurulabilir. Oysa Varşova Pakti'nin belkemiğini oluşturan SSCB sanayii, herhangi bir çatışmada, taktik nükleer füzeler kullanıldığında da büyük ölçüde vurulabilecek coğrafi uzaklıktadır. Askerî harcamalar açısından da NATO'nun silahlanma harcamaları, sürekli olarak, neredeyse iki mislidir. Bundan 7-8 yıl önce yapılan bir CIA araştırmasında, Varşova Pakti'nin silahlanma harcamalarının NATO'ya göre yüksek gösterilmesinin yanlışlığı açığa çıkarıldı ve CIA, hata yaptığını ve NATO'nun silahlanma harcamalarının daha yüksek olduğunu açıklamak zorunda kaldı.

Oysa bugün Türkiye'de yaygın olan kanı, bunun tersidir.

Batı'da hep SSCB'nin tank üstünlüğü söylenir. Gerçekten bu doğrudur. Bununla birlikte, ABD belgelerinden de görüleceği üzere, orta Avrupa'daki SSCB tanklarının yalnızca % 13,9'u modern sayılabilir. NATO tanklarının ise % 68,4'ü modern tanklardır. Nitekim ABD belgelerinde de, Varşova Pakti tank üstünlüğünün çok ciddiye alınmaması gerektiği belirtiliyor.

"Bizim gibi ülkelerde nükleer silah kullanmak, intihar etmek demektir. İntihar etme, rasyonel savunma biçimi değildir."

Uçaklara bakarsak, Varşova Pakti'nin 7.542 savaş uçağı, NATO'nun 3.292 savaş uçağı var. NATO belgeleri böyle söylüyor. Bendeki rakamlar biraz daha değişik: Varşova Pakti'nin 7.876, NATO'nun 7.100 savaş uçağı var. Yani, yine Varşova Pakti daha güçlü. Oysa Varşova Pakti'nin uçaklarının sadece 2.813'ü direkt saldırı operasyonunda kullanılabilir taarruz uçakları, ötekiler karadaki operasyonları destekleme niteliğinde olmayan, yani doğrudan taarruz işlevi göremeyen uçaklar. Buna karşılık, NATO'nun 4.078 uçağı doğrudan saldırı uçaklarıdır. Yani, global baktığımızda, bir Varşova Pakti üstünlüğü görülmekte, buna karşılık iki tarafın envanterinde de, taarruz uçaklarında NATO'nun neredeyse ikiye karşı bir üstünlüğünü görürsünüz. Bunlar benim rakamlarım. ABD rakamlarını size söyleyeyim: Varşova Pakti'nin 7.524 savaş uçağının 4.930 adedi, yani % 65'i, yerdeki savaşı destekleme olanağı bulunmayan, sadece savunma uçaklarıdır. Üstelik 1.200 tanesi, sadece SSCB'de bulunup, ABD'nin stratejik füzelerini durdurmak için, SSCB içinde konumlandırılmışlardır. Buna karşılık, NATO uçaklarının sadece 304 tanesi savunma amaçlıdır. Üstelik bu rakamlara, 1.500 ABD saldırı uçağı dahil edilmemiştir. Bunları da dahil edersek, neredeyse bire üç oranında NATO üstündür.

Tarihsel nedenleri olan bazı olgular da var. Örneğin, zırhlı araçlarda Varşova Pakti üstün. Denizde NATO üstün. Yani tüm bilgilere baktığımızda, sonuçta bir denge olduğu ortaya çıkıyor. Türkiye'de genellikle güçler dengesini "tümen" olarak verirler. Bunları görürseniz lütfen yırtıp atın. Bir Varşova Pakti tümeni, 11 bin askerden oluşmaktadır. Buna karşılık bir ABD tümeni 15-19 bin askerden, Batı Alman tümeni ise 20 bin askerden oluşmaktadır. Size tümen sayıları verildiğinde, tabii ki Varşova Pakti'nin daha üstün olduğu görülmekte-

dir. Bütün bunları da bir yana bırakalım, askerliğin bir temel kuralı vardır: Taarruz edenin, savunana karşı başarı şansına sahip olabilmesi için, bire üç üstünlüğünün olması gerekir. Oysa bugünkü koşullarda, özellikle konvansiyonel silahların savunmaya verdiği ateş gücünü düşünürsek, bu rakamın bire beş olması gerekir, taarruzun başarılı olması için. Batı'nın namuslu askeri yayınlarında bu açıkça söylenmektedir. Şimdi her şeyi bir yana bırakalım, SSCB'nin saldırı niyetinde olduğunu varsayalım ve SSCB'nin; CIA'nın, Pentagon'un verdiği ölçüler içinde güçlü olduğunu da varsayalım. Bu güç farkının, bırakın bire beşi, bire üçü dahi bulması imkânsızdır. Dolayısıyla, konvansiyonel silahlarda Varşova Pakti'nin üstünlüğü, gerçekten bir dezenformasyon kampanyasının parçasıdır.

VARŞOVA PAKTI ÜSTÜN DEĞİL

Size başka bir bilgi daha vermek istiyorum: ABD'nin asker sayısı hep 550 bin olarak, SSCB'ninki ise 2,5 - 3,5 milyon arasında hesaplanmaktadır. Buna karşın, yalnızca NATO'nun kaç askeri olduğu konusunda bile NATO içinde bir ittifak söz konusu değildir. Bir NATO çalışmasına göre, NATO'nun 5.587.000 askeri vardır. İngilizler'e göre 5.412.000 askeri vardır. Tümen olarak bakarsak, NATO'nun çalışması 115 tümen sayısını vermekte, Pentagon'un 1986'daki çalışması 113, 1987'deki çalışması 133 tümen vermektedir. Alman çalışması 121, İngiliz çalışması 90-120 tümen vermektedir. NATO, kendi silah gücü hakkında tam rakam veremezken, Varşova Pakti'ndeki rakamları nasıl sağlıklı olarak verebilir? Ve hangisini hangisiyle karşılaştıracağız? Fakat sonuçta, benim söyleyebileceğim, bir eşitlik söz konusudur. Muhakkak bir güçlü aranıyorsa, benim kişisel görüşüm NATO, konvansiyonel silahlarda daha güçlüdür. Nükleer silahlara gelirse, bana göre stratejik alanda ABD'nin üstün olduğu tamamen kuşkusuzdur. Avrupa ile ilgili olarak Türkiye'de şu söylenir: SSCB'nin 1.200, NATO'nun 88 füzesi olduğu. Oysa yanlış. Benim elimde, *Pravda*' da yayımlanmış bir Sovyet yayını var. "1.608 füzemiz var" diyor. NATO'nun da 136. Oran olarak, yaklaşık 12'ye 1. Hatta, 136'nın 36'sı Fransa'ya ait ve bunu hariç tutma eğilimi var. Fakat nükleer silahlar yalnızca füzelerden müteşekkil değil. Nükleer yetenekli silahlarda da, SSCB kaynaklarına göre, NATO'nun 1.300 fazlası var.

Şuna gelmek istiyorum: Varşova Pakti'nin konvansiyonel üstünlüğü olduğu için NATO, nükleer silahlara mahkûm değil. Bu "modernizasyon" isteğinin nedenini başka yerlerde aramak gerekiyor. Mantıklı bir şey daha var: Eğer SSCB, nükleer silahlarda daha üstün ise ve "ben hepsini sıfırlayacağım" diyorsa, zayıf olan tarafın bunu hemen kabul etmesi gerekmez mi? Bu bile

gösteriyor ki, Varşova Paktı'nın bir üstünlüğü yok. O zaman bu sorunun yanıtını aramak zorundayız. Biliyorsunuz, *Thatcher*, modernizasyon konusunda Almanya'ya karşı Amerika'yı destekliyor. Sosyalist *Mitterand* da nükleer silahlardan yana. Bunun nedeni, bu iki ülkenin de nükleer silahları olması ve Avrupa'nın bu silahlardan arındırılmasını istememeleri. Çünkü hem SSCB, hem ABD, Avrupa'daki nükleer füzelerini kaldırırlarsa, bu iki ülke üzerine büyük bir baskı olacaktır. Bu zaten tamamen bir arındırma değildir, çünkü ABD'nin nükleer silahları kalacak. Yine de Avrupa'nın nükleer silahlardan arındırılması için NATO doktrininin değiştirilmesi gerekir. NATO artık, nükleer silahların kullanılmasına dayalı bir stratejiye sahip olmayacak demektir.

Bana göre, bunun iki temel nedeni var: *Birincisi* NATO ve ABD, Batı Avrupa'yı koruma yükümlülüğünü belli bir sınırdan tutmak istiyor. Eğer Avrupa'da nükleer silah olmazsa, ABD nükleer şemsiyesi ne işe yarayacak? O zaman ABD, müttefiklerine şunu söyleyecek: "Ben seni, elimdeki stratejik nükleer silahlarla koruyacağım, yani bu silahlarla doğrudan SSCB'yi vuracağım." Bu, otomatik olarak, SSCB'nin ABD'yi vurmasını davet etmektir. ABD, bu ikileme içine girmek istemiyor. ABD, başlaşıklarına, "Sizi stratejik nükleer silahlarımızla korumam" diyecektir. Bu da NATO'nun dağılması anlamına gelecektir. Ya da ABD, olası bir çatışmayı, kendini riske etmeden sınırlamak isteyecektir. Bunun için ABD'nin yapacağı tek şey, nükleer çatışmayı Avrupa ile sınırlı tutmaktır. O zaman Avrupa'da nükleer silahların bulundurulması gerekir. ABD, Avrupa'daki bu silahlardan, NATO'dan ayrıl-

madığı sürece vazgeçmeyecektir. Sanıyorum bu, birinci temel neden. Amerikan nükleer stratejisi, nükleer bir savaşı Avrupa'da tutmak istemekte, haklı olarak yok olmak istememektedir. Fakat arada şöyle bir nüans var: ABD için sınırlı olan bir savaş, bizim için, Avrupa'daki ülkeler için sınırsız bir savaş anlamına gelir. ABD, nesnel konumu ve kendini bağlama biçimi dolayısıyla bugün, Avrupa'nın nükleer savaş alanına dönüşmesini isteyen bir güç durumuna gelmiştir.

"NATO, gerginliğe, silahlanmaya, düşman imajına bağlı bir ittifak... Tabii, şunu açık bir biçimde söylemek gerekir: NATO, İkinci Dünya Savaşı kapitalizmini evrensel çapta korumanın, Avrupa'ya özgü örgütü..."

İkinci neden, 1917'den sonra kapitalist devletler arasındaki rekabet ve çatışma, artık bir silahlı çatışmaya dönüşmeyecek noktaya gelmiştir. Çünkü karşıda, hepsini bir arada tutacak bir düşman vardır: SSCB ya da Sosyalist sistem. Ama nesnel olarak, kapitalistler arası rekabet ve çatışma ortadan kalkmamıştır. Üstelik 1950'lerde, 60'ların başında, bu çatışma epey azdı. Çünkü ABD ile bu konuda rekabet edecek bir Avrupa gücü yoktu, savaştan yeni çıkmışlardı. Şimdi özellikle ABD hegemonyası, Avrupa'da her alanda yıkılmaktadır. Özellikle iktisadi alanda. Öyle ki, ABD bugün dünyanın en borçlu ülkesi durumuna gelmiştir. ABD sanayii, özellikle Japonlar'la rekabet edemez durumdadır. ABD'nin Batı dünyası üzerindeki hegemonyasının, NATO'nun kuruluşundan beri bir tek dayanağı vardır: Askeri gücü. Bu gücü, ise yalnızca nükleer şemsiyeye dayanmaktadır. Şayet ABD, NATO'nun askeri stratejisini nükleer silahların kullanılmasına dayalı bir doktrin olmaktan çıkarırsa, Batı dünyası içindeki hegemonyasından kendi eliyle vazgeçmiş olacaktır. Bana göre, ABD'nin modernizasyon arayışlarının altında, bu hegemonyayı yitirmemek ve bu yüzden nükleer silahlara sıkı sıkıya sarılmak kaygısı yatmaktadır.

Bu nükleer şemsiye, ABD'ye yalnızca siyasal önderlik vermemektedir. Aynı zamanda müttefiklerinden, ekonomik, ticari ve mali ödümler almaktadır. Dolayısıyla, bugün Batı Avrupa'daki ana çatışma, ABD'nin, Batı Avrupa ve Japonya'dan elde ettiği ödümlerin bir yerde sınırlandırılma noktasına gelmesinden kaynaklanıyor. ABD'nin elindeki tek araç ise nükleer şemsiyedir. Bundan dolayı "modernizasyon" tartışması, kapitalizm-içi hegemonya savaşımının bir başka görünümüdür. Gittikçe güçlenen Federal Almanya, yavaş yavaş kendi ayakları üzerinde durabileceğine inanmaktadır. Buna karşılık ABD, hegemonyasının tek aracı olan nükleer silahlardan vazgeç-

memektedir. Bu kavga'nın, mali, ekonomik, ticari önderliğe yönelik bir perde gerisi olduğuna da inanıyorum.

TÜRKİYE'NİN DURUMU

Türkiye'ye gelince... Türkiye, SSCB sınırında bir ülke olduğu için, herhangi bir nükleer silahın Türkiye'ye gelmesi ile, Federal Almanya'ya gelmesi arasında bir fark var. Ben yalnızca bir tanesinden söz edeyim: Taktik, havadan yere olan nükleer füzeler. Bu füzelerin menzili 1250 km. olsun. Ya da yerden yere seyir füzeleri... Bunlarınki de 2500 km. olsun. Şimdi bu silahların stratejik etkileri İngiltere'de başka, Türkiye'de başkadır. Çünkü Türkiye sınırdaştır. İngiltere'ye konulan *Cruise* füzeleri daha sonra söküldü. Bunların hem menzili SSCB'ye ulaşacak kadar değil, hem de saatte 800 km. hızla SSCB radarlarına yaklaşmamaları mümkün değil. Oysa aynı silahı siz Türkiye'ye koyarsanız, bir yandan SSCB'nin iç derinliklerini vurabilirken, öte yandan SSCB'nin kendini savunma olanaklarını da ortadan kaldırırsınız. Çünkü hemen sınırdan giden bir araç, SSCB açısından bir anı saldırı aracına dönüşecektir. Oysa İngiltere'de iken aynı silah, ani saldırı aracı değildir. Üstelik bu silahlar, savunulması mümkün olmayan silahlardır. Savunabilirsiniz, askeri açıdan bir mantığı var diyeceğim. Bu, birinci neden.

İkincisi, ikincil türden silahlar, doğrudan SSCB'yi vuracak silahlar değildir. Kısa menzilli silahlardır. Ve bunlar da Türkiye içinde kullanılacak silahlardır. Nükleer silahların bir tek amacı vardır: Karşı tarafın silahlarını kullanmasını önlemek. ABD, Türkiye'ye kendi ülkemizde kullanmak üzere nükleer silah koymaktadır. Ama bu silahlarla Türkiye'yi savunamazsınız. Çünkü nükleer silahlar, yıkım gücü ve yıkım alanı, kullanan tarafından denetlenebilen silahlar değildir. Böyle olunca da, bu silahları Türkiye'de kullanmak, Türkiye'deki işgalci güçlerin yok olmasını sağlar ama, Türkiye'nin de yok olmasını sağlar. Üstelik siz nükleer silah kullandığınızda, karşı taraf da kullanacaktır. Böylece, ikili bir nükleer etki ortaya çıkacaktır. Bu açıdan da bizim gibi ülkelerde nükleer silah kullanmak, intihar etmek demektir. İntihar etme, rasyonel savunma biçimi değildir. Ne askerlik biliminde, ne de uluslararası politika biliminde intiharın yeri vardır. Oysa bugün bizden istenen, bu intihar araçlarını almamız ve günü geldiğinde bunları ABD Başkanı'nın kararı ile kullanmamızdır. Çünkü bu silahları kullanma hakkı, yeryüzünde yalnızca bir kişiye aittir. Türkiye'nin, bir tek insana bağlı olarak, topraklarının nükleer mezarlığa dönüşürmesinin hiçbir mantığı yoktur.

Peki, nedir o zaman Türkiye'nin mantığı? Çok yönlü bağımlılıktır. Türkiye; ekonomisi ile, politikası ile, fakat en önemlisi, psikolojik olarak, kafasıyla bağımlı bir ülkedir. Onun için, Türkiye'de CHP bile iktidara geldiğinde, bu konuda bir şey yapamamıştır. □

Doğu-Batı Hekim Değişimi Programı

Haziran 1988'de SSCB, Çekoslovakya, Macaristan ve Polonya'dan 100'ün üstünde hekim, ABD ve Kanada'da 25 kenti ziyaret etti. Bu hekimlerin çoğu, gezi sırasında özel evlerde kaldılar.

Gezilerde ziyaretçiler, hastane ve üniversitelerdeki meslektaşlarına yönelik konuşmalar yaparak, deneyim alışverişinde bulundular.

1989'da da Doğu'ya ve Batı'ya ikişer gezi planlanmış bulunuyor. IPPNW bu programı 1985 yılında başlatmıştı.

Gezici Hekimler Programı

IPPNW'nin bu programı, IPPNW üyesi kuruluşların üyelerini, öteki ülkelerdeki meslektaşlarına tanıtmayı amaçlıyor. Programa katılmak isteyen hekim ve tıp öğrencileri, referans merkezi olarak çalışan IPPNW'den, her ülkedeki ilişki kurulabilecek kişilerin ad ve adreslerini alabilirler. IPPNW, gezici hekime, gideceği ülkedeki yerel örgüte ilişkin bilgi paketi sağlıyor.

2,5 Yıl Süren Hukuk Savaşını Kazandık

NÜSHED ARTIK "SAKINCASIZ"

■ Danıştay, İçişleri Bakanlığı ve Ankara Valiliği'nin itirazlarını reddetti ve İdare Mahkemesi'nin kararı kesinleşti.

■ Bakanlık, mahkeme kararına karşın, "Yeniden inceleme yapıyoruz" diyerek, NÜSHED'in tüzüğünü 3,5 aylık bir gecikmeyle onayladı.

Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği (NÜSHED), 2,5 yıldan beri sürdürdüğü hukuk savaşını kazandı ve İçişleri Bakanlığının 13.6.1989 günlü yazısıyla, Dernek tüzüğü onaylandı. İçişleri Bakanlığının Ankara Valiliği'ne gönderdiği yazıda, "Merkezi ilinizde kurulu 'Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği' ne ait ilgi yazınız ekinde gönderilen tüzüğü incelenmiş, Dernekler Kanunu'na aykırı bir hüküm taşımadığı görülmüştür. Gereğinin, Kanun'un 10. maddesine göre yapılmasını rica ederim" denildi.

İçişleri Bakanlığı bu yazıyı, Ankara 5 No.lu İdare Mahkemesi'nin 18.2.1988 tarihinde NÜSHED lehine verdiği kararın, Da-

nıştay 10. Dairesi'nce de onanması üzerine yazmak zorunda kaldı. Bilindiği üzere, Bakanlık ve Ankara Valiliği, İdare Mahkemesi'nin kararının bozulması için Danıştay'a başvurmuş, Danıştay 10. Dairesi de 2 Mart 1989 tarihinde, "Ankara Valiliği'nin temyiz isteminin reddi ile bozulması istenen kararın ONANMASINA oybirliğiyle" karar vermişti. Ancak, yüksek yargı organının Mart 1989 başında kesinleşen kararına karşın, Dernekler Bürosu yetkilileri, "Yeniden inceleme yapıldığı" gerekçesiyle, NÜSHED tüzüğünü 3,5 aylık gecikmeyle, Haziran ayı ortalarında onayladılar. Oysa, İçişleri Bakanlığının böyle bir yetkisi yoktu.

• 1,5 Yıl Bekleyen Onay

İçişleri Bakanlığı, kuruluşundan çok kısa bir süre sonra NÜSHED'i, "amacı ve kurucuları açısından sakıncalı dernek" ilan ederek, 30 Nisan-30 Eylül 1987 tarihleri arasında çalışmadan alıkoymuştu. NÜSHED, İdare Mahkemesi'nden aldığı "yürütmeyi durdurma kararı" üzerine, bu tarihten sonra yeniden -ancak kısıtlı olarak- etkinliklerini sürdürmeye başlamıştı.

Dernek yöneticileri, uzun süre sürünce mede bırakılan tüzüğün onaylanması için Ankara Valiliği'ne verdikleri 7 Ocak 1988 günlü dilekçede, NÜSHED hakkında Valilikçe daha önce alınmış "faaliyetten men" kararının İdare Mahkemesi'nde kaldırıldığını, ayrıca Ankara Cumhuriyet Savcılığı'nın konuyla ilgili "takipsizlik kararı" bulunduğunu anımsatarak şöyle demişlerdi:

"Anılan iki yargı kararı dikkate alınarak, Dernek faaliyet ve genel kurulunun gerçekleştirilebilmesi için, Dernek tüzüğünün makamınızca onaylanıp tarafımıza gönderilmesi, 2908 sayılı Yasa'nın 10. ve 13. maddelerinin hükmü gereğidir."

Bütün başvuru ve yasal girişimlere karşın, yetkililer NÜSHED'e karşı son derece katı bir tutum ortaya koydular. Özellikle -kendisi de bir hekim olan- Dr. Mustafa Kalemlî'nin İçişleri Bakanlığı döneminde NÜSHED'e binbir güçlük çıkarıldı. Ancak, çok haklı bir davanın savunucuları olan NÜSHED kurucu ve üyeleri, kararlılıkla yürüttükleri bu hukuk savaşından yuzakıyla çıktılar. Derneğimizin etkinlikleri üzerindeki ambargo artık tümüyle kalktı ve NÜSHED de "sakıncasız" dernekler statüsüne girdi.

NÜSHED, bu uzun soluklu savaşında dayanışma ve yardımlarını esirgemeyen, başta sağlık emekçileri olmak üzere, tüm demokrasi güçlerine teşekkür eder.

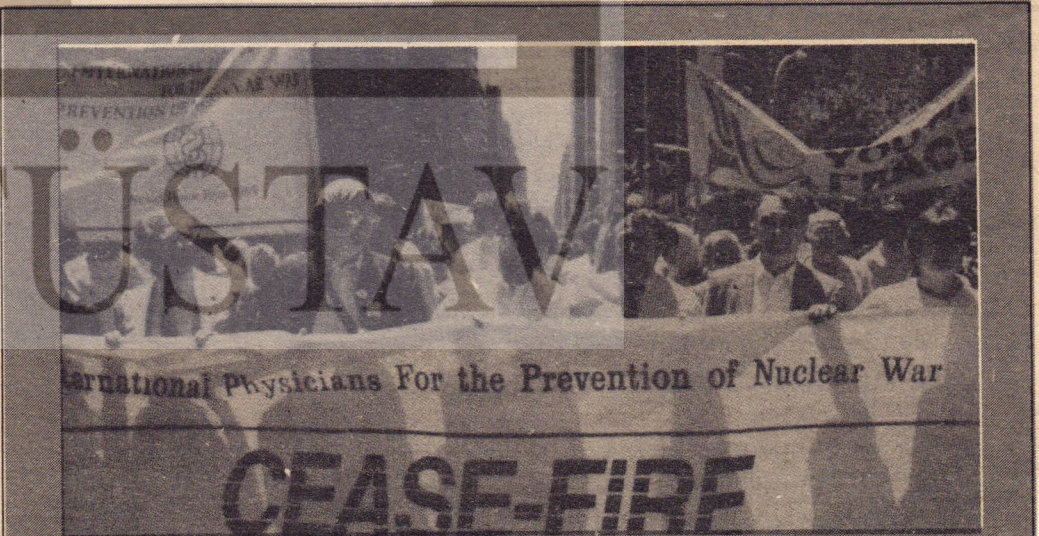
IPPNW'DEN

ULUSLARARASI
DENEME
YASAĞI
KAMPANYASI

• Nükleer deneme yapan ülkelerin önderlerine, 1989 Ekim'ine dek 50 bin protesto mektubu gönderilecek

1985'den beri, IPPNW tüm ülkelere nükleer silah denemelerini durdurma çağrısı yapmaktadır. "IPPNW Tıbbi Reçetesi", deneme yasağının gerekçesini özetlemektedir. Bu belge, IPPNW'nin en üst yönetim organı Uluslararası Konsey tarafından oybirliğiyle desteklenmiştir. "Tıbbi Reçete", tüm nükleer denemelerin hemen durdurulması ve denemeleri yasaklayan bir antlaşma imzalanması için çağrı yapmaktadır.

Yaygın kamuoyu desteği yaratmak amacıyla IPPNW, kapsamlı deneme yasağına yönelik dünya çapında bir kampanya yürütmektedir. Bu kampanya, her nükleer patlamadan sonra, IPPNW üye kuruluşlarının eşgüdümü tepkisini içermektedir. Tüm dünyadaki IPPNW destekçileri tarafından, nükleer deneme yapan ülkelerin önderlerine, Ekim 1989'a dek, 50 bin protesto mektubu gönderilecek.

• IPPNW üyeleri, New York kentinin sokaklarında, nükleer denemelerin durdurulması için gösteri yapıyor.

ATEŞKES '89 ETKİNLİKLERİ

Birleşmiş Milletler Silahsızlanma Toplantısı'nda 21 ülke, nükleer denemelerin yasaklanmasına karşı oy kullandı; bu ülkelerin tümü, Batı Avrupa ülkeleriydi. IPPNW, Batı Avrupa üye kuruluşlarını, deneme yasağı konusunda hükümetlerine baskı yapma-

ya çağırıyor. (Not: Türkiye de bu 21 ülkeden biriydi.) Batı ülkelerin olumsuz tutumuna karşın, BM'deki ülkelerin ezici çoğunluğu, nükleer denemelerin yasaklanması doğrultusunda oy kullandı.

NATO'DAKİ BUNALIM...

Baştarafı 1. sayfada

nu ya da sıfırlanması ikilemi üzerineydi. ABD ile Avrupa'nın "şahini" "Demir Leydi", kısa menzilli nükleer silahların, kaldırılmak bir yana, yenileştirilmesini dayatıyordu. Federal Almanya ise, SNF'lerin modernizasyonuna karşı çıkarak, Varşova Paketi ile, SNF'lerin indirimi görüşmelerine hemen başlanmasını istiyordu. Alman Başbakanı **Helmut Kohl**, "Topraklarındaki 500 km. menzilli füzelerden, en çok Federal Almanya'nın zarar göreceğini" belirtiyordu.

Tam bu sıralarda, **Gorbaçov** yeni bir atak yaptı ve Sovyetler'in tek yanlı olarak; 500 nükleer savaş başlığı taşıyan 284 SNF, 166 nükleer yetenekli başlık, 50 nükleer topu sökme kararını açıkladı. Mayıs'ın ilk yarısında yapılan bu açıklamanın, Mayıs sonunda yapılacak NATO doruğu açısından uyarıcı etkisi oldu. Bu girişim için ABD Dışişleri Bakanı **James Baker**, "İyi fakat küçük bir adım" değerlendirmesini yaptı.

Sovyetler'in yeni adımı, Federal Almanya Hükümeti'nin konumunu daha da güçlendirdi. NATO doruğuna bir hafta kala "Stern" in başyazısında, "Vatanda yaşamak, vatan için ölmekten daha iyidir" deniyordu. Almanya kamuoyu ve tüm siyasal partiler, hükümeti destekliyordu. Almanya'da iktidarda kalmak isteyen bir parti, artık bu konuda ödün veremezdi.

Avrupa ülkeleri, kendi kararlarını kendileri vermek ve 0-500 km. menzilli, kendi topraklarında patlayabilecek "intihar araçları" olan SNF'lerden kurtulmak istiyorlardı. Yunanistan Başbakanı **Papandreu**, sorunu net bir biçimde koyarak, "Modernizasyona hayır, dünya barışı ve silahsızlanmaya evet" dedi ve ülkesinin, tüm nükleer silahların yok edilmesi, bu sürecin Balkanlar'dan başlatılması istemlerini yineledi.

TÜRK KAMUOYUNUN İLGİSİZLİĞİ

Bu sıralarda, durumu Federal Almanya'ya çok benzeyen Türkiye'de, basın dışında konuya ilgi duyan pek olmadı. İktidar partisi, muhalefetin ilgisizliğinden ve suskunluğundan da güç alarak, sorunu bir Milli Güvenlik Kurulu toplantısında çözüverdi.

26 Mayıs 1989 tarihinde toplanan Milli Güvenlik Kurulu, NATO'nun "birlik ve beraberliği"nin sürmesi dileğiyle başlayan bildirisinde, şu görüşlere yer veriyordu:

- "Türkiye, konvansiyonel ve nükleer silahların en alt düzeyde dengelenmesinden yanadır."
- "Esnek mukabele ve ileri savunma stratejisi geçerliliğini korumaktadır."
- "SNF'lerin sıfırlanmasını Türkiye kabul edemez."
- "Viyana'daki konvansiyonel silah indirimi görüşmelerinde somut sonuçlar ortaya çıktıktan sonra, SNF'le-

rin indirimi görüşmelerine başlanabilir."

- "Türkiye, SNF'lerin modernizasyonuna karşı değildir."

YENİ SNF'LERE YEŞİL IŞIK

Basında "uzlaştırıcı" olarak yorumlanan bu görüşler, gerçekte "ek nükleer yükümlülüğü Türkiye için kabul edilebilir" kılmaktadır. Çünkü nükleer silahların modernizasyonu, eldeki silahların yeni ve daha gelişkin olanlarıyla değiştirilmesi demektir; bu da "ek yükümlülük"le eşanlamlıdır. Sonuç olarak: MGK açıklaması, Türkiye'de yeni SNF'lere yeşil ışık yakmaktaydı.

Başbakan **Özal**, cebindeki bu paketle Brüksel'e gitti ve 29 Mayıs'ta, NATO doruğundaki konuşmasında, aynen bu görüşleri açıkladı. Oysa, öteki NATO ülkeleri çok değişik etkiler ve baskılar altındaydı. Örneğin, **Sami Kohen**, "Gorbaçov diplomasisi"nin Batı kamuoyundaki etkisi üzerine şöyle yazdı:

"Bu konuda herkesin şikâyeti, 'Gorbi'nin sürekli atakları ve sürprizleri karşısında, Batı'nın hareketsiz (hatta bazen de çaresiz) duruma düşmesiydi. Bir süper devlet olarak ABD, sanki bütün inisiyatifi, rakibi Sovyetler Birliği'ne kaptırmış, defansa çekilmişti."

Bonn-Washington anlaşmazlığı olarak özetlenen çatlak da NATO'cuların umutlarını büsbütün kırmıştı.

BUSH'UN "GORBAÇOVVARI" ÇIKIŞI

Bu koşulları değerlendirdiği anlaşılan ABD Başkanı **George Bush**, NATO doruğunun ilk günü olan 29 Mayıs'ta sürpriz bir çıkış yaptı. **Bush**'un yeni öneriler paketinde, Avrupa'daki ABD ve SSCB askerlerinin sayısının 275 bin ile sınırlandırılması; helikopter ve savaş uçağı sayısında yüzde 15 indirim; NATO ve Varşova Paketi arasında tank, top, zırhlı araç sayısında "en alt düzeyde eşitlik sağlanması" vardı. ABD şimdiye değin, hava kuvvetleri, tank ve zırhlı araçlarda indirim hiç yaşanmamıştı. Ve ilk kez, asker çekmeyi öngören bir süreç başlatıyordu. Savaşçı güçlerin 275 bin ile sınırlandırılması, ABD için yüzde 20 indirim, SSCB için ise 325 bin asker çekmek demektir. **Bush**, bu önerilerin AKKUM (Avrupa Konvansiyonel Kuvvet İndirimi Müzakereleri) sırasında görüşülmesini ve 6 ay ile bir yıl içinde sonuçlandırılmasını istiyordu. SSCB bu önerileri kabul eder ve AKKUM görüşmelerinde sonuç alınırsa, o zaman SNF'ler üzerine tartışma başlayabilecekti.

VE "MUTLU SON"

ABD'nin bu çıkışı etkili oldu ve NATO ülkeleri, **Bush**'un önerilerini oybirliğiyle onayladı. Toplantının sonuç bildirgesinde, indirim süresi olarak 1992-1993 öngörüldü;

BASINDA NATO DORUĞU

- "Nükleer dehşet balesi, karşılıklı diyalog balesine dönüştü." (**Ali SİRMEN**)
- "SNF sorunu, yakın gelecekte sıfırlanma yerine, 97'lere sarkan bir takvime yayıldı." (**Derya SAZAK**)
- "ABD, kısa menzilli nükleer füzelerde modernizasyonu ertelemeyi kabul ederken, Federal Almanya da Sovyetler'le bu konuda hemen müzakerelere oturulması görüşünden vazgeçiyordu... Gerçekten radikal bir adım." (**Hasan CEMAL**)
- "Bush'un önerileri, doğru yolda atılmış önemli bir adımdır." (**Şevardnaze-SSCB Dışişleri Bakanı**)
- "Doğu-Batı ilişkilerinin kazandığı hız, bugüne değin görülmemiş ölçüdedir. Bir önceki Viyana görüşmeleri 15 yıl sürmüş ve hiçbir yere varamamıştı." (**The Independent**)
- "NATO, Sovyetler'den de hızlı silahsızlanma süreci öneriyor... Batı Avrupa'nın tümüyle nükleer silahlardan arınabileceği varsayımı güçlenmeye başladı." (**Mehmet Ali BİRAND**)

çekilen silahların ve tüm kimyasal silahların yok edilmesi, stratejik silahlarda da yüzde 50 indirim önerildi.

SNF'ler ise olduğu gibi kalacak, modernleştirilmeyecekti. SNF'lerle ilgili görüşmelerin başlaması için, konvansiyonel silahlarda indirimin gerçekleşmesi beklenecekti.

Aslında kimse tam olarak istediğini elde edememişti. Sonuca ilişkin yorumlar bu nedenle değişti. Örneğin Federal Almanya, sonucun "sıfır çözüme" açık olduğunu belirtirken; İngiltere, SNF'lerden vazgeçilmediğini, sonucun modernizasyona açık olduğunu vurguluyordu. Geneldeki yorumlar, sonuç bildirgesinin kapıyı sıfır çözüme açık bıraktığına; ancak ilerlemenin, AKKUM'un başarısına bağlanmış olmasının, süreci belirsizliğe ittiğine dikkat çekiyordu. Sonuç, genel olarak, hızlı ve olumlu bir gelişme olarak değerlendiriliyordu.

Dünyada "inanılmaz şeyler" oluyordu. Silahlanma yarışı, "silahsızlanma" yarışına dönüşmüştü sanki...

Gerçekten de NATO'nun çıkışına Varşova Paketi'nden hemen karşılık geldi: Orta Avrupa'daki birlikler ve konvansiyonel silahlarda, her kategoride yüzde 50 indirim öneriliyordu... Artık, dünyada geri dönülemez bir silahsızlanma ve barış sürecine girildiği söylenebilirdi. □

İskenderun

İskenderun'da ilk intişar eden Gündelik Siyasal Gazete

İSKENDERUN, 26 Nisan 1989

Adem Babaya Mektuplar
Nükleer Savaş—Leyleğin
Ömrü—Bana ne Felsefesi

M. Emin Sağlıkçı

"Sevgili Hastalar,
Biz açıldık ki bir atom savaşından sonra, hiçbir hokim, hiçbir sağlık kuruluşu, hiçbir hastane sizlere en küçük bir yardım yapabileceği konusunda olmuyacaktır. Bizler de sizler gibi öleceğiz. Bir atom savaşı, atom roketlerini çoğaltarak en kısa zamanda tahrik edilerek başlatılır. Atom roketlerini yok edelim. Bu gerçek sizleri, sizlerin çocuklarını ve sizlerin çocuklarının çocuklarını çok yakından ilgilendirir kamımızdayız. Yurttaş, insan ve ana-baba olarak Avrupa topraklarını atom silahlarından arındıralım."

1982 yılında Avrupa'da 6000 hekim tarafından Viyana'da yapılan basın açıklamasından

Bugünlerde İskenderun'da da heza adı NÜSHED olan Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği'nin «Nükleer Silahlanmaya Son» isimli bir imza kampanyası yürütülmüyor. Daha öncede köşemi onlara vermişim. Bu kampanyanın amacı haziran ayındaki NATO toplantısında Avrupa ve ABD ile dostlarımızın baskısıyla ek nükleer yükümlülükler almamızın konuşulması öncesi Türk vatandaşlarının tepkilerini duyurmak.

Ek yükümlülük ne demek? Türkiye'ye daha modern (eskileri yitirmişmiş gibi) atom başlıklı füzelerin konması demek. Çünkü dostlarımız bunların kendi topraklarına konmasını nedense pek istemiyorlar. Kırgız ovasında yapılmasını istedikleri alçaktan uçuş provalarını da kendi yurttaşlarına kabul ettirememişlerdi. Bereket bizde kabul etmedik. Ama dış borch yükümüz fazlaştıkça istediklerini her an yaptırabilirler. Neyse bu yazıda demem bu değildir. Geçen gün bir hekim arkadaş imza kampanyası için: «Nükleer savaştan bana ne» demişti. Demem onun gibilere.

Biz insanların amacı iyi bir gelecek te yaşamaktır. Bu nedenle dünyada hele de dünyanın geleceğini ilgilendiren hiçbir olaydan bana ne olmaz.

Bunca nükleer kazalar birbirli sıra neden oluyor, neden engellenemiyor? Nükleer silahlardan bana ne diyen insanlar varsa bütün insanlardan bana ne diyen bir füze ateşleme görevlisi, bir devlet başkanı olamaz mı? İnsanların ruh sağlığı ile yakından ilgili bu konuya neden olan nükleer silahlardan ve onların yer yüzünden kaldırılmasından bana ne olabilir mi?

Son Ankara yolculuğumda gittikçe azalan leyleklerin kelaynakların yok olmasına neden olan şey bir gün insan oğlunun başına gelemez mi?

ADIMLAR, 16-24 Nisan 1989, Sayı: 8

MERCEK

Dr. Mustafa Kalemli, neden bu kadar kuşkulu

Kısa adı IPPNW olan "Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği", merkezi ABD'nin Cambridge kentinde olan, "Nobel Ödülü" sahibi bir kuruluş... Pakistan'dan Zimbabve'ye, İngiltere'den Sovyetler Birliği'ne uzanan çok geniş bir "nükleer coğrafyası"nda (61 ülkede) subeleri, "bağlı kuruluşları" var. Toplam üye sayısı 250 bini bulan kuruluşun başında ise, Amerikalı ünlü kardiolog Prof. Dr. Bernard Lown bulunuyor.

İşte bu saygın kuruluşun İsveçli Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Lars Engstedt ile Amerikalı Genel Yönetmen William Monning, bir süre önce Türkiye'ye geldiler. IPPNW temsilcileri, Türkiye'de hem aynı amaçları paylaşan NÜSHED üyeleriyle tanışmak, hem de nükleer savaş tehlikesine karşı kamuoyunu uyarmak için konferanslar vermek istiyorlardı.

Ancak, konferansların düzenlenmesi başlıbaşına sorun olmuştu. Çünkü NÜSHED, iki yılı aşkın bir süredir, tüzüğüne yasalara aykırı biçimde İçişleri Bakanlığı'na onaylanmaması yüzünden rahat çalışamıyordu. Dernek yöneticileri, biraz da Bakanlık koltuğunda oturan zatın kanlık koltuğunda oturan zatın "hekim" olmasından cesaret almamak, konuyu Dr. Mustafa Kalemli'ye iletilmişler. Kalemli'nin ilginçti:

Arkdeniz

GÜNLÜK SİYASAL MUSTAKİL GAZETE

ARKDENİZ, 16 Nisan 1989

Nükleer Silahlanmaya
Son Kampanyasına Hekimler Derneği
(NÜSHED)'e İskenderun'lulardan destek

Nükleer Silahlanmaya Son Savaşın İsteyenler için imza kampanyası açıldı

Kısa adı (Nüshed) olan Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği, Haziran ayında yapılacak ve Türkiye'ye ek Nükleer yükümlülükler verilmemesi için günde bir toplantı düzenleyecektir. Ne toplanması öncesi açılmış olduğu "Nükleer Silahlanmaya Son" kampanyasına İskenderun'da destek için ilgilili bir imza kampanyası başlatılmıştır.

Nükleer Silahlanmaya Son Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği, Haziran ayında yapılacak ve Türkiye'ye ek Nükleer yükümlülükler verilmemesi için günde bir toplantı düzenleyecektir. Ne toplanması öncesi açılmış olduğu "Nükleer Silahlanmaya Son" kampanyasına İskenderun'da destek için ilgilili bir imza kampanyası başlatılmıştır.

Hazırlayan: Seçkin Cömert

letirim. Olumsuz bir durumlarını öğrenirsem gözaltına bile alırdırım. Ama, bir üniversite salonunda konferans verdirseniz, ona karışmam. O konu, üniversite yöneticilerinin yetkisinde..."

Aklı-fikri "izleme-fişleme"de olan İçişleri Bakanı Dr. Mustafa Kalemli'den umudu kesen NÜSHED yöneticileri, Prof. Dr. Lars Engstedt'in, konferansını İbn-i Sina Hastanesi salonunda verebilmesi için Ankara Üniversitesi Rektörlüğü'nden izin aldılar. Böylece, uluslararası bir skandal önlenmiş oldu.

İşin ilginç yanı, Dr. Mustafa Kalemli'nin "kuşkuyla" karşılayıp konferansa izni vermediği konuşukları, eski başbakanlardan DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel ile SHP Meclis Grup Başkanı Vekili Hikmet Çetin'in ayrı ayrı kabul ederek ağırlandı...

Başbakan Özal, ANAP Hükümeti'ne pek yakışan Kalemli gibi bir "zehir hafiyeyi" neden kabine dışı bıraktı, anlamak güç...□

lim, in midirler, cin midirler? Benim bu işlerde çok dilim yandı, bu yüzden her şeyi kuşkuyla karışlıyorum. Bakıyorsunuz, adam 'yabancı gazeteci' diye Türkiye'ye geliyor, altından çapanoğlu çıkıyor!"

NÜSHED yöneticileri, gerek IPPNW'nin, gerek Türkiye'ye gelecek konukların çok saygın kişiler olduklarını anlatmak için hayli dil döktülerse de para etmedi. Dr. Kalemli, tutumunda direniyordu.

"Tanımadığım bu kişilere NÜSHED adına toplantı izni vermem. Ayrıca, Türkiye'de kaldıkları süre içinde kendilerini iz-

SES

GÜNLÜK SİYASAL BAĞIMSIZ GAZETE

SES, 16 Nisan 1989

Dostça
Nükleer Silahlanmaya Son

Kubilay Aksay

Ankara'da kurulmuş bulunan bir yeni dernek var.

Bu derneğin kısa adı şöyle: NÜSHED (Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği) Derneğin genel başkanı Yüksek İhtisas Hastanesinde çalışan Prof. Dr. Leziz Onaran hanımıdır.

Bu dernek ülkemizin her yanına ve özellikle beklilere halkımızın imzalaması için bir bildiri yollamıştır. Biz bu bildiriden bir takım antitılar yaparak İskenderun'da oturan halkımızın teklilerimiz ve İskenderun'da oturan halkımızın bu kampanyaya katılmasını ve biliriye imza atmalarını diliyoruz.

Tüm dünyanın önünde en büyük tehlike nükleer savaştır. Bu savaş olasılığını hiç bir kimse göz ardı edemez.

Tüm dünyada nükleer denemeler durdurulmalıdır ve nükleer silah fabrikaları kapatılmalıdır. Yeni nükleer silah fabrikalarının kurulması derhal önlenmelidir.

Devamı Sayfa 4'de

CUMHURİYET, 1 Nisan 1989

TEMPO, 18-24 Haziran 1989, Sayı: 25

Nükleer silaha karşı kampanya

ANKARA (AA) — Nükleer savaşın önlenmesi için Hekimler Derneği (NÜSHED), nükleer denemelerin durdurulması ve dünyanın nükleer silahlardan tümtüyle arındırılması için imza kampanyası başlattı. NÜSHED Genel Başkanı Prof. Dr. Leziz Onaran imzasıyla yapılan yazılı açıklamada, kampanyayla her tür nükleer silah yapımı ve yerleştirilmesine karşı olduğu belirtilerek, nükleer silahlanmaya harcanan paraların, sağlık, eğitim, konut, beslenme ve kültürel etkinlikler için çağrıda bulunuldu.

CUMHURİYET, 31 Mart 1989

Sakıncasız dernek

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Nükleer Savaş Karşı Hekimler Derneği'nin Danıştay kararı ile tüzüğü onaylanarak "sakıncasız" kalktı. İçişleri Bakanlığı'nın "sakıncalı" gördüğü dernek, 30 Nisan-30 Eylül 1987 tarihleri arasında

etkinlik gösterememişti. İdare Mahkemesi'ne dava açan dernek yöneticileri "yürütmeyi durdurma kararı" üzerine etkinliklerine devam etmişlerdi. Bu arada başta dernek yöneticilerinin savcılık ifadeleri alınmış, ancak "takipsizlik" kararı verilmişti.

MİLLİYET, 18 Nisan 1989

İskenderun'da nükleer silahlara son kampanyası

İSKENDERUN (MİL-HA)

ISA adı NÜSHED olan Nükleer Savaşın Önlenmesi İçin Hekimler Derneği, İskenderun'da "Nükleer Silahlara Son" başlığı altında imza kampanyası başlattı. Haziran ayında yapılacak Türkiye ve Türkiye'nin yükümlülükleri verilmesinin gündeme geleceği NATO toplantısından önce başlatılan kampanyanın insanlığı ve dünyayı koruma bilinciyle yerleştirilmeye yönelik olduğunu söyleyen Derneğin temsilcisi Dr. İskenderun Umur Gürsoy, "Dünyada

nükleer silahlanma yarışını kışkırtan ve çevresel yıkıma yol açan nükleer denemeler derhal durdurulmalıdır. Radyoaktif sızıntı ve atıklar nedeniyle çocukları ve hayvanların şekil bozukluğu ve organ eksikliği ile doğması, kanser oranları artması, denizlerde balıkların ölmesi gibi etkileri artık kesinleşmiş olan nükleer silah fabrikaları kapatılmaya harcanan paraların sağlık, eğitim, konut, beslenme, kültürel etkinlikler gibi temel insan gereksinimleri için harcanmalıdır" dedi.

NÜSHED, nükleer silahlanma yarışına, yeni nükleer silahlara ve nükleer denemelere karşı imza kampanyası açtı. Kampanyanın amacı, Türkiye insanını, nükleer silahlanma ve nükleer savaş tehlikesine karşı duyarlılığını ortaya koymak. Kampanya, önümüzdeki aylarda Türkiye çapında yaygınlaştırılarak sürdürülecek.

Biz aşağıda imzası bulunanlar, insan olarak in-

OTOMOBİL-İŞ, Haziran 1989, Sayı: 44

NÜSHED İMZA KAMPANYASI AÇTI

NÜKLEER SİLAHLANMAYA SON

sanlığı ve dünyayı korumak gerektiğinin bilincindeyiz. Bütün dünyanın sonu demek olacak bir nükleer savaş olamaz. O nedenle:

1. Dünyada nükleer silahlanma yarışını kışkırtan ve

çevresel yıkıma yolaçan nükleer denemeler derhal durdurulmalıdır.

2. Radyoaktif sızıntı ve atıkları nedeniyle çocukların ve hayvanların şekil bozukluğu ve organ eksikliği ile doğma-

ları, kanser oranlarının artması, denizlerde balıkların ölmesi gibi etkileri artık kesinleşmiş olan nükleer silah fabrikaları kapatılmalıdır.

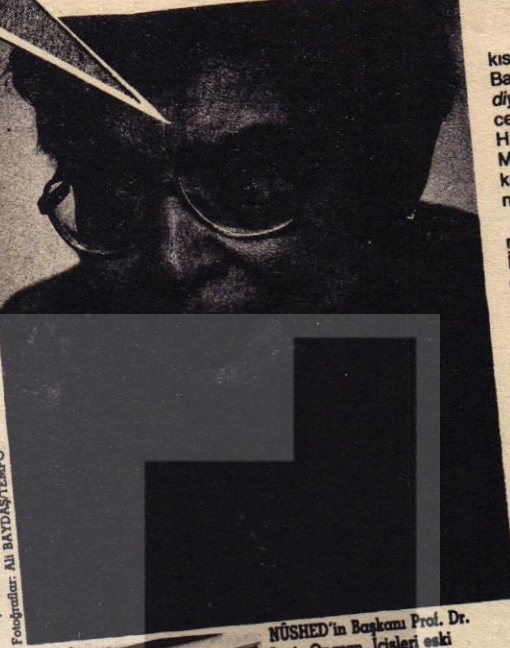
3. Yeni nükleer silahların üretilmesi ve konuşlandırıl-

Tempo

TAM 2,5 yıl süren hukuk savaşının galibi NÜSHED... Tüm yasal engellemelere, aba altından sopa göstermelere karşı Nükleer Savaş Karşı Hekimler Derneği (NÜSHED) geçtiğimiz hafta içinde kuruluşunu resmen gerçekleştirdi.

Ocak 1987'de; olası bir nükleer savaşın önlenmesi, tehlikelerinin halka anlatılabilmesini amaçlayan bir dernek tüzüğüyle Ankara Valiliği'ne başvuran 49 hekim, ancak geçtiğimiz hafta çarşamba günü kuruluşlarına resmi onayı alabildiler. Bu süre zarfında pes etmeleri için yapılmayan da kalmadı.

Başvurularına ilk cevabı üç ay sonra aldılar. Bu üç ay içinde resmi olmayan yollarla doktorlardan, aralarındaki Barış Derneği davası sanıklarıyla, başka davalardan yar-

Fotoğraf: ALI BAYDIL/TEMPO

NÜSHED'in Başkanı Prof. Dr. Leziz Onaran, İçişleri eski Bakanı Dr. Kalemli ile konuşmuş. "Bize paranoid bir tavırla yaklaşıyor" diyor.

gılanıp aklanmış yaklaşık 20 kişinin ayıklanması istendi. Bu isteği reddetmek için bir an bile tereddüt etmedi doktorlar. Cevap da olumsuzdu haliyle! "Sorumluluklarında olmayan, nükleer savaş" gibi bir konuda yapacakları açıklamalar, paniğe yol açabilirdi. Ayrıca Atom Enerjisi, Sivil Savunma gibi kurumların görev alanlarına müdahale edebildikleri. Özetle, "gerçek yok" deniyordu. İdare Mahkemesi, doktor-

kısacası... Ne var ki İçişleri Bakanlığı bu iki karar da, ciddiye bile almadı; izin, hatta cevap bile vermedi. NÜSHED'ciler yeniden İdare Mahkemesi'nin yolunu tutarken, İçişleri Bakanlığı da Danıştay'a başvurdu.

Danıştay, kararını geçtiğimiz mart ayında verdi. Tıpkı İdare Mahkemesi gibi, derneğin kurulmasında hiçbir sakınca görmedi Danıştay... Kararın fiiliyata geçirilmesi ise bu haftayı buldu. Hiçbir hakları olmadığı halde yetkililer, yeniden inceleme yaptıklarını söyleyerek bekletiler.

Dernek Kurucu Başkanı Prof. Leziz Onaran, bir vesileyle konuştuğu İçişleri eski Bakanı Dr. Mustafa Kalemli'nin kendileriyle ilgili tavrını "Kuşku, evham" olarak nitelendiğini söylüyor. "Yani paranoya mı?" sorusuna ise "Paranoid tavırlar demek daha doğru" diye yanıtıyor.

SIRA IPPNW ÜYELİĞİNDE

NÜSHED, şimdi hızlı bir üye kampanyasına giriyor. Tüzükleri gereğince tüm sağlık emekçilerini üye kaydedebilecekler. Muhtemelen önümüzdeki Eylül ayında yapacakları genel kurullarından sonra da şube açmaya girişecekler.

70 ülkeden 250 bin doktorun üye olduğu, Nükleer Savaşın Engellenmesi İçin Uluslararası Hekimler Birliği, IPPNW'ye üyelik de sırada. Gerçi son kongreye ve toplantılara kişiler bazında davet edilmişlerdi ama, artık üye olarak girmek amacındalar. Biri ABD'li diğeri SSCB'li iki ortak başkanla yönetilen IPPNW'nin gelecek sonbaharda Hiroşima'da yapılacak kongresine büyük olasılıkla da, delegeler katılacak NÜSHED'ciler. Tabii bu üyeliğin gerçekleşmesi için de İçişleri Bakanlığı'nın izni gerekiyor.

Bakalım İçişleri Bakanlığı, NÜSHED'in, 1985 yılında Nobel Barış Ödülü alan IPPNW'ye üyeliği konusunda paranoid tavrını sürdürülecek mi, yoksa akli selimle mi hareket edecek?

Ümit SEZGİN

SÜŞTED NİHAYET İZİN ALDI SAVAŞA KADAR BEKLE

NÜKLEER SAVAŞA KARŞI HEKİMLER DERNEĞİ (NÜSHED) TAM 2,5 YIL SONRA KURULUŞ İZİNİNİ ALABİLDİ. ÖNCE GEREKSİZ VE SAKINCALI BULDULAR, İSRAR EDİLDİNCE DE ABA ALTINDAN SOPA GÖSTERİLDİ. DANIŞTAY DA "KURULABİLİR" DEYİNCE İÇİŞLERİ BAKANLIĞI DAHA FAZLA DİRENEMEDİ.

ların başvurusu üzerine yürütmeyi durdurma karar verilmekte gecikmedi. Yani sıra "Sakıncalılığımızın gereğinin yapılması" şeklindeki başvurularına, Ankara Cumhuriyet Savcılığı takipsizlik kararı verdi; valiliğin, "Sakıncalıdır" kararına uymuyordular

ması derhal durdurulmalı, yeryüzünden her tür nükleer silah kaldırılmalıdır.

4. Nükleer silahlanmaya harcanan paralar, sağlık, eğitim, konut, beslenme, kültürel etkinlikler gibi temel insan gereksinimleri için harcanmalıdır.

5. Savaş sanayiinde önemli ölçüde insan gücü kullanılmaktadır. Bu kaynak insanlığın kalkınmasında değerlendirilmelidir.

KISA - KISA

• Menzili 500-1500 km. olan nükleer füzelerin 3 yıl içinde yok edilmesini öngören ve 1 Haziran 1988'de yürürlüğe giren INF Anlaşması uyarınca, füzelerin kaldırılması çalışmaları sürüyor. ABD Savunma Bakanlığı; bugüne değin, SSCB'nin 1846 orta menzilli nükleer füzedden 945'ini, ABD'nin ise 846 füzedden 324'ünü yok ettiğini açıkladı.

• ABD ile SSCB arasında, uzun menzilli nükleer silahların ortadan kaldırılmasına ilişkin görüşmeler, 7 aylık aradan sonra 19 Haziran'da Cenevre'de yeniden başladı.

• ABD, "Yıldız Savaşları" projesi çerçevesinde araştırma yapmak üzere, Mart ayında uzaya bir uydu fırlattı.

• Mısır'da yayımlanan *El Vefd* gazetesine göre, İran, nükleer silah yapabilecek aşamaya geldi ve Pakistan'dan nükleer teknoloji transferine başladı. Gazeteye göre, Pakistan bu konuda Türkiye'den yardım görüyor.

• İsveç'te nükleer santrallara seçenek olarak geliştirilen projeye göre, elektrik enerjisi üretmek amacıyla 300 kadar dev yel değirmeni, ülke sahillerine yerleştirilecek.

• SSCB, nükleer denemelerin tümüyle yasaklanmasından yana olduğunu açıkladı. Cenevre'de yeniden başlayan "nükleer yeraltı denemelerine ilişkin görüşmeler" öncesinde yapılan açıklamada, "ABD uyarıya, yeni bir deneme yaşama hazırız" denildi.

• Filipinler Devlet Başkanı *Corazon Aquino*, silahlı kuvvetlerden, ülkedeki iki ABD üssünde nükleer silah bulunup bulunmadığını araştırmalarını istedi. Filipinler Anayasası, ülke toprakları üzerinde nükleer silah bulunmasını yasaklıyor. ABD ise, Filipinler'deki askeri üslerde nükleer silah bulunup bulunmadığı konusunda açıklama yapmaktan kaçınıyor.

• Federal Almanya'nın Brokdorf kasabesindeki nükleer santralin önünde müzikli bir antinükleer gösteri yapıldı. Hamburg'tan 100 km. uzaklıktaki "protesto konseri"ni dinlemek üzere gelen dinleyiciler, santralin girişini bir süre için işgal ettiler.

• Kısa adı PAND olan "Nükleer Silahsızlanma İçin Sanatçılar" hareketinin uluslararası gözlemciler ve yöneticiler toplantısı, 19-25 Nisan 1989 tarihleri arasında, Avusturya'nın başkenti Viyana'da yapıldı. 24 ülkede 2 bine yakın üyesi bulunan PAND'ın Viyana toplantısına, 19 ülkenin temsilcileri katıldı. □

"VITAL SIGNS" (Yaşamsal Bulgular) ÇIKTI

IPPNW'nin yayın organı "Vital Signs" in yeni sayısı çıktı. 3 ayda bir yayımlanan derginin bu sayısında, nükleer silah üretiminin etkilerini araştırmak üzere bir "Uluslararası Komisyon" kurulacağı duyuruluyor. Haberde, tüm nükleer silahların yok edilmesinin, IPPNW'nin temel amacı olarak kalacağı; ancak nükleer silah üretiminin sonuçlarının da araştırılması gerektiği bildiriliyor. Çünkü silah üretimi, insan sağlığını ve çevreyi tehdit ediyor. Hükümetler ise, bu konudaki gerçekleri gizliyorlar. "Vital Signs" in bu sayısında, ayrıca, çeşitli üye kuruluşların etkinlikleri ve Hiroşima Kongresi'ne ilişkin bilgiler yer alıyor.

Nükleer Silahlar Hukuk Dışı

IPPNW Uluslararası Konseyi'nde, nükleer silahların hukuk dışı olduğuna ilişkin bir karar kabul edildi. IPPNW'ye üye kuruluşlar, bu kararı ülkelerinde duyurarak, uluslararası hukuk kapsamına almaya çalışacaklar.

Model Tıp Ders Programı

IPPNW, "Tıp ve Nükleer Savaş" adlı, bir örnek tıp ders programı geliştirdi. Programın amacı, eğitim programlarında bu konuya yer vermek isteyen tüm dünya tıp fakültelerine yardımcı olmak. Ders programı, 12 ders planı ve dört yardımcı konuyu kapsıyor.

ATOM VE HİDROJEN BOMBALARINA KARŞI DÜNYA KONFERANSI

Atom (A) ve Hidrojen (H) bombalarına karşı 35 yıldır (1955'den beri) düzenlenen dünya konferansı, Ağustos ayında Japonya'da yapılacak. Nükleer savaşın önlenmesi, tüm nükleer silahların ortadan kaldırılması ve *Hibakusa*'ya (Atom bombası kurbanları) yardım edilmesi amacıyla düzenlenen konferansta, 44 yıl sonra, Atom bombasının hâlâ sıkıntı veren sonuçları tartışılacak.

NÜSHED yöneticilerinin de çağrılı bulunduğu konferans, bu yıl 3-9 Ağustos'ta, Hiroşima ve Nagasaki'de yapılacak.

AKDENİZ KADINLARININ BARİŞ TOPLANTISI

Akdeniz ülkeleri kadınları, 17-19 Mayıs 1989 tarihlerinde, Güney Kıbrıs'ta, *Magosa*'da bir araya geldiler. Kadınlar, Akdeniz'i bir barış denizine dönüştürme yolunda önemli kararlar aldılar. Toplantıya, 15 Akdeniz ülkesinin ulusal kadın kuruluşları yanı sıra, 7 uluslararası örgüt temsilcisi katıldı.

Toplantıya katılanlar, Akdeniz'in, dünyanın en militarize bölgelerinden biri olduğuna dikkat çekerek, Akdeniz'in bir barış denizine dönüştürülmesi için, "Tüm Akdeniz Kadınları Barış Hareketi" kurulmasını önerdiler.

1988'DE 41 NÜKLEER DENEME

Nükleer silahların yeraltında denenmesi sürüyor. Edinilen bilgilere göre, 1988'de toplam 41 deneme yapıldı. Deneme yapan ülke yöneticilerine, IPPNW Ateşkes Kampanyası' çerçevesinde 10 binin üstünde protesto mektubu gönderildi. Yeraltı denemelerinin ülkelere dağılımı şöyle:

Çin	1
Fransa	8
İngiltere	1
SSCB	17
ABD	14
Toplam:	41

"Barışa Çağrı" Yarışması

"Ateşkes '89 / Barışa Çağrı Yarışması", 31 Mayıs 1989'da sona erdi. Yarışmanın birincisi, Hiroşima'da yapılacak 9. IPPNW Dünya Kongresi'ne ücretsiz olarak katılacak. Yarışmaya Türkiye'den, NÜSHED İskenderun Temsilcisi Dr. *Umur Gürsoy* da katıldı. Yarışmanın sonucu, 1 Temmuz'da açıklanacak.

ARTDİREKTÖR

Haslet SOYÖZ

